

Beeldende Kunst en Vormgeving Arnhem

Evaluatie van de effecten (2005 - 2008)

Annelies van der Horst
Joost Groenendijk
Karin Schaafsma

Beeldende Kunst en Vormgeving Arnhem

Evaluatie van de effecten (2005 - 2008)

Amsterdam, 15 juli 2009

Annelies van der Horst
Joost Groenendijk
Karin Schaafsma

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en opdracht	3
1.2	Onderzoeksvragen	4
1.3	Verantwoording	4
1.4	Leeswijzer	5
2	Inzet gemeente	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Structurele subsidies	6
2.3	Flexibel budget via het Fonds Cultuur	7
3	Gezichtsbepalers beter benutten en verankeren in de stad	9
3.1	Inleiding	9
3.2	Perspectief gemeente	9
3.3	Perspectief instellingen	10
3.4	Conclusies	12
4	Versterken van het ‘middensegment’	13
4.1	Inleiding	13
4.2	Perspectief gemeente	14
4.3	Perspectief instellingen	16
4.4	Conclusies	18
5	Herformuleren beleid BKV openbare ruimte	20
5.1	Inleiding	20
5.2	Perspectief gemeente	20
5.3	Perspectief instellingen	20
5.4	Conclusies	21
6	Conclusies en aanbevelingen	22
6.1	Conclusies	22
6.2	Aanbevelingen	26
	Bijlagen	28
Bijlage 1	Geïnterviewde personen	29
Bijlage 2	Geraadpleegde documenten	30
Bijlage 3	Onderzoekskader	32
Bijlage 4	Korte schets van instellingen	35
Bijlage 5	Fonds Cultuur 2005 – 2008	40

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en opdracht

Onder de titel 'Focus' heeft de gemeente Arnhem ruim vier jaar geleden haar beleid over de periode 2005-2008 voor beeldende kunst en vormgeving (BKV) geformuleerd. Het gaat hier om een algemeen beleidskader dat een ontwikkelingsrichting voor de sector BKV aangeeft. De ambities zijn destijds verwoord langs drie hoofdlijnen:

- 1 Gezichtsbepalers beter benutten en verankeren in de stad.
- 2 Versterken van het 'middensegment'.
- 3 Herformuleren van het beleid ten aanzien van beeldende kunst en vormgeving in de openbare ruimte.

Inmiddels is een nieuwe beleidsperiode aangebroken (2009-2012), waarvoor een nieuwe beleidsnota is geschreven met als titel 'Bronnen'. In deze nota wordt teruggeblikt op het BKV-beleid over de afgelopen vier jaar met een korte evaluatie waarin aandacht is voor de meest belangrijke succes- en faalfactoren. De nota 'Bronnen' is nog niet vastgesteld door het college van Burgemeester en Wethouders, aangezien er vanuit de Arnhemse BKV-sector kritiek is gekomen op de evaluatie van het gemeentelijk beleid in de nota. Men vindt dat de gemeente haar beleid onvoldoende heeft getoetst aan de gestelde doelen.

Mede hierom is er in de BKV-sector weinig vertrouwen in het gemeentelijk beleid en heeft het BKV-veld gevraagd om een objectieve en beargumenteerde evaluatie van de resultaten van het BKV-beleid door een extern, onafhankelijk bureau. Het College heeft besloten deze stap te zetten en DSP-groep een evaluatieonderzoek te laten verrichten.

De opdrachtformulering voor de evaluatie luidt als volgt:

- Evalueer op basis van de nota Focus 2005-2008 de resultaten van het beleid op het gebied van beeldende kunst en vormgeving zoals de gemeente dat in die periode heeft uitgevoerd.
- Zet die daadwerkelijk behaalde resultaten af tegen de in de nota beoogde resultaten en trek daaruit conclusies.
- Evalueer op basis van de nota Focus 2005-2008 de door de verschillende organisaties (waarmee de gemeente een structurele subsidiërelatie onderhoud) behaalde resultaten en zet deze af tegen zowel de in de nota beoogde resultaten als tegen de in de (beleids)plannen van de betreffende organisatie beoogde resultaten.
- Zet die daadwerkelijk behaalde resultaten af tegen de in de nota beoogde resultaten en trek daaruit conclusies.

De resultaten die de evaluatie moet opleveren zijn in ieder geval:

- Een beargumenteerd inzicht in de resultaten van de nota Focus afgezet tegen de beoogde resultaten van die nota.
- Eenzelfde onderbouwd inzicht in de prestaties van de organisaties in het veld beeldende kunst en vormgeving gedurende diezelfde periode.
- Conclusies over de effectiviteit van het gevoerde beleid zowel aan de zijde van de gemeente als aan de zijde van de belanghebbenden.

Doel van de evaluatie is de resultaten van het BKV-beleid 2005 - 2008 in kaart te brengen. Verder wenst de gemeente met deze evaluatie:

- 1 Een betere onderbouwing voor de nota 'Bronnen' te verwerven.
- 2 Vertrouwen van de BKV-sector in het gemeentelijk beleid te herstellen.
- 3 Een methodiek te verwerven om de effectiviteit van het beleid beter meetbaar te maken.

1.2 Onderzoeksvragen

DSP-groep heeft de opdracht bij aanvang van het onderzoek vertaald in de centrale vraag:

Is het gevoerde BKV-beleid 2005 – 2008 effectief?

Van deze hoofdvraag is een aantal deelvragen afgeleid, die gegroepeerd zijn rond twee onderdelen.

1 Beoogde resultaten

- Wat is het gemeentelijke beleidskader waarbinnen Beeldende Kunst en Vormgeving 2005-2008 in Arnhem is vormgegeven?
- Wat is in het gemeentelijke beleidskader geregeld over de rol van de gemeente en culturele organisaties?
- Welke doelen zijn geformuleerd?
- Hoe zijn die doelen vertaald in prestaties (-afspraken) en verwachte effecten?
- Welke randvoorwaarden en uitgangspunten zijn daarbij opgenomen?

2 Behaalde resultaten

- Wat zijn de gemeentelijke kosten BKV 2005-2008?
- Welke inspanningen heeft de gemeente gedaan om de doelen te realiseren? En waar heeft dit toe geleid?
- Welke inspanningen hebben instellingen uit de BKV-sector gedaan om de doelen te realiseren? En waar heeft dit toe geleid?
- Hoe zijn de samenwerkingsrelaties binnen de BKV-sector en tussen gemeente en de sector te typeren?

1.3 Verantwoording

Het onderzoek werd uitgevoerd in de periode april tot juli 2009. Hieronder schetsen we de gevolgde werkwijze.

Onderzoekskader

De kern van de evaluatie bestaat uit een transparant, eenduidig tot het beoogde beleid te herleiden onderzoekskader. Deze bevat een lijst met beoogde doelen afkomstig uit de nota Focus 2005 2008 en het format Geldstroom BKV. De eerste opzet van het onderzoekskader bespraken we met de gemeente Arnhem en twee vertegenwoordigers uit de BKV-sector. De definitieve versie – opgenomen in bijlage 3 – werd vastgesteld door DSP-groep, opdat de onafhankelijkheid is gewaarborgd. In het kader maken we onderscheid tussen concrete doelen die SMART¹ geformuleerd en goed meetbaar zijn en doelen waarbij concrete resultaten en effecten niet altijd

Noot 1 SMART staat voor Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.

duidelijk meetbaar zijn.

Documentenanalyse

Vervolgens zijn relevante en beschikbare documenten gescreend en geanalyseerd, zoals beleidsplannen van de betreffende organisaties en jaarverslagen van deze partijen c.q. verantwoordingsdocumenten. Zie bijlage 2 voor het overzicht van de geraadpleegde documenten.

Interviews

Tenslotte zijn telefonische interviews gehouden met vertegenwoordigers van alle rechtstreeks bij het BKV-beleid betrokken organisaties in Arnhem. Het betreft die organisaties die subsidie van de gemeente ontvangen. Doel van de gesprekken was inzicht te krijgen in de resultaten van het BKV-beleid en de uitvoering daarvan. Overigens is ongeveer de helft van de vertegenwoordigers van deze organisaties maar een deel van de periode (2005 – 2008) betrokken geweest bij de uitvoering van het BKV-beleid in Arnhem. Zie bijlage 1 voor een overzicht van de geïnterviewde personen.

De vragenlijst, die vooraf door ons is opgestuurd aan de te interviewen personen, is een afgeleide van de onderzoeksvragen uit paragraaf 1.2 in combinatie met de relevante doelen uit het onderzoekskader (bijlage 3). Per respondent is een aantal relevante vragen geselecteerd. Telkens is nagegaan of de doelen zijn behaald en wat oorzaken zijn voor het al dan niet behalen van de doelen. Daarbij is gekeken naar wat de inzet was van de gemeente, van instellingen en eventueel van derden.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft inzicht in de opzet van het beleid BKV, de inzet van middelen en mensen vanuit gemeente. De hoofdstukken 3 tot en met 5 beschrijven de resultaten van het beleid. In ieder hoofdstuk worden relevante beoogde en behaalde resultaten zoals beschreven in het onderzoekskader behandeld. De niet concreet meetbare doelstellingen worden waar relevant wel besproken, maar niet uitgebreid.

In hoofdstuk 6 beantwoorden we de centrale onderzoeksvraag over de resultaten van het beleid Focus 2005 – 2008. Hier trekken we conclusies en doen we aanbevelingen.

De rapportage bevat vijf bijlagen:

- 1 Bijlage 1 geeft een overzicht van de geïnterviewde personen.
- 2 Bijlage 2 geeft inzicht in de geraadpleegde documenten.
- 3 Bijlage 3 bestaat uit het gehanteerde onderzoekskader.
- 4 Bijlage 4 geeft een korte schets van de instellingen en de doelen.
- 5 Bijlage 5 ten slotte maakt inzichtelijk welke aanvragen zijn gedaan voor het Fonds Cultuur; welke aanvragen zijn gehonoreerd en welke afgewezen.

2 Inzet gemeente

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beantwoorden we de vraag welke middelen zijn ingezet voor het bereiken van de resultaten zoals omschreven in de nota Focus. Dit belichten we door stil te staan bij structurele en flexibele subsidies.

2.2 Structurele subsidies

De instellingen in Arnhem die in de periode 2005 - 2008 rechtstreeks bij het BKV-beleid betrokken waren, werden in de gelegenheid gesteld aanspraak te maken op een bijdrage uit het BKV-budget en het Fonds Cultuur.² In de beleidsnota Focus is een overzicht opgenomen van reserveringen voor de instellingen. Op basis van een inhoudelijk plan dat de instelling bij de gemeente indiende, bestond de mogelijkheid de reservering om te zetten in een beschikking. Via de beschikking zijn wederzijdse afspraken tussen gemeente (subsidie) en instellingen (prestaties in de vorm van activiteiten) vastgelegd.

In onderstaande tabel is weergegeven welke structurele subsidies in de periode 2005 – 2008 jaarlijks zijn beschikt door de gemeente. De cijfers zijn afkomstig van de gemeente en exclusief de beschikte incidentele bedragen uit het Fonds Cultuur en mogelijk andere bestemmingsreserves of fondsen.

Tabel 1 Uitgekeerde subsidies aan instellingen 2005 - 2008 via Focus (in €)

	2005	2006	2007	2008
Arnhem Mode Biennale	700.000	150.000	150.000	150.000
CASA	2.500	2.500	2.500	2.500
CBKG	126.000	95.000	95.000	95.000
G.A.N.G.	10.000	10.000	10.000	10.000
GBK	0	0	0	0
Interart	17.500	17.500	17.500	17.500
Made in Arnhem	0	0	0	0
MMKA	1.790.000	1.790.000	1.790.000	1.790.000
OPA	17.500	17.500	17.500	17.500
Plaatsmaken	77.000	70.000	70.000	70.000
SLAK	110.000	135.000	135.000	135.000
Sonsbeek	0	0	0	944.000
Adviescommissie BKV ³	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal	2.900.500	2.337.500	2.337.500	3.281.500

DSP-groep heeft de gemeente gevraagd of bovengenoemde instellingen en organisaties ook subsidie kregen vanuit de reserve Monumentale kunst, Economische Zaken (Stadsontwikkeling) of vanuit het Fonds Kunstmanifestaties voor de uitvoering van het beleid Beeldende Kunst en Vormgeving.

Noot 2 De bestemmingsreserve Monumentale kunst en het Fonds Kunstmanifestaties vallen buiten deze evaluatie. Beide zijn volgens informatie van de gemeente niet bestemd voor incidentele subsidies instellingen BKV.

Noot 3 Dit betreft de jaarlijkse storting in de reserve Monumentale kunst.

De gemeente geeft aan dat de Sonsbeektentoonstelling in 2008 vanuit de budgetten van Economische Zaken een eenmalig bijdrage van € 180.000 heeft ontvangen. De Arnhem Mode Biënnale is in dit verband niet genoemd.

2.3 Flexibel budget via het Fonds Cultuur

Alle kunstdisciplines (amateur én professioneel) konden in de periode 2005 - 2008 ook in aanmerking komen voor een bijdrage uit het Fonds Cultuur: van theater en beeldende kunst tot muziek, dans, zang, literatuur en media. Het Fonds stond open voor culturele organisaties, professionele en amateur-kunstinstellingen met een rechtspersoonlijkheid. De besluitvorming rond de subsidieaanvragen voor het Fonds Cultuur vond plaats op basis van de volgende criteria:

- artistieke kwaliteit
- originaliteit en vernieuwing
- publieksbereik en afstemming van het plan op de beoogde doelgroep
- belang voor Arnhem
- financiële onderbouwing

In een brochure over het Fonds Cultuur (2006) is informatie opgenomen over de besluitvorming rond de subsidieaanvragen voor het Fonds. Dit verloopt als volgt. Beleidsmedewerkers van de dienst Maatschappelijke Ontwikkeling beoordelen de subsidieaanvraag en eventueel aanvullende informatie op basis van eerdergenoemde criteria en stellen een advies op. Het hoofd Cultuur besluit. Deze is daarvoor gemandateerd door het college van burgemeester en wethouders. Het hoofd Cultuur bespreekt de adviezen en voorgenomen besluiten tijdens het portefeuilleoverleg dat hij heeft met de wethouder. Het besluit wordt na dit overleg definitief.

De beslissing op de subsidieaanvraag wordt uiterlijk binnen drie maanden na binnenkomst van de aanvraag genomen. Over het besluit wordt de aanvrager schriftelijk geïnformeerd. Een subsidie van het Fonds Cultuur bedraagt nooit meer dan 75% van de kosten met een maximum van € 5.000,- per aanvraag.

De raad van de gemeente Arnhem stelt jaarlijks, bij de behandeling van de begroting, de hoogte van het budget van het Fonds Cultuur vast. Het college van burgemeester en wethouders kan een deel van dit budget bestemmen voor een (nader te bepalen) specifiek thema. Dit is in de periode 2005 – 2008 het geval geweest voor aanvragen die betrekking hebben op de Sonsbeektentoonstelling en de Arnhem Mode Biënnale. Deze kregen voorrang boven andere aanvragen die in die ronde werden ingediend.

Tabel 2 Overzicht subsidies Fonds Cultuur 2005 – 2008

	2005		2006		2007		2008	
	ronde 1	ronde 2	ronde 1	ronde 2	ronde 1	ronde 2	ronde 1	ronde 2
Gehonoreerd	16	17	16	13	16	12	14	12
Afgewezen	19	21	14	12	18	24	34	14
Niet in behandeling	0	0	1	0	0	0	2	0
Totaal	35	38	31	25	34	36	50	26

Bovenstaande tabel laat zien dat er gemiddeld per ronde 34 aanvragen werden ingediend. Daarvan werden er gemiddeld per ronde 15 gehonoreerd en 20 afgewezen. Van de in totaal 275 aanvragen werden er in de periode 2005 - 2008 116 gehonoreerd en 156 afgewezen. Drie aanvragen werden niet in

behandeling genomen.

Een uitgebreid overzicht van aanvragen is opgenomen in bijlage 5.

Tabel 3 Gehonoreerde en afgewezen bedragen Fonds Cultuur 2005 – 2008

	2005		2006		2007		2008	
	ronde 1	ronde 2	ronde 1	ronde 2	ronde 1	ronde 2	ronde 1	ronde 2
Totaal (in €)	56,602	51,885	53,329	54,100	53,500	58,900	54,500	54,455
Gemiddeld (in €)	3,538	3,052	3,333	4,162	3,344	4,908	3,893	4,538

Totaal is in de periode 2005 – 2008 voor € 437.271 gehonoreerd vanuit het Fonds Cultuur. Gemiddeld werd per ronde € 54.659 toegekend. Per aanvraag gaat het om een gemiddeld bedrag van € 3.846.

Tabel 4 Overzicht subsidies Fonds Cultuur 2005 – 2008, uitgesplitst naar BKV

	2005		2006		2007		2008	
	ronde 1	ronde 2	ronde 1	ronde 2	ronde 1	ronde 2	ronde 1	ronde 2
Gehonoreerd	4	2	0	0	1	3	2	0
Afgewezen	0	1	2	0	1	2	3	0
Niet in behandeling	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	4	3	2	0	2	5	5	0

Ook is gekeken naar de instellingen die in deze evaluatie zijn betrokken en aangevraagd hebben op het Fonds Cultuur. Een overzicht van deze instellingen is opgenomen in bijlage 1. Volgens de gemeentelijke administratie blijkt dat er gemiddeld per ronde drie aanvragen zijn ingediend. Daarvan werden er gemiddeld 1,5 gehonoreerd en 1,25 afgewezen. Van de in totaal 21 aanvragen werden er in de periode 2005 - 2008 twaalf gehonoreerd en negen afgewezen.

Tabel 5 Gehonoreerde en afgewezen bedragen Fonds Cultuur, uitgesplitst naar BKV

	2005		2006		2007		2008	
	ronde 1	ronde 2	ronde 1	ronde 2	ronde 1	ronde 2	ronde 1	ronde 2
Totaal (in €)	17,000	7,000	0	0	3,000	15,000	9,625	0
Gemiddeld (in €)	4,250	3,500	0	0	3,000	5,000	4,813	0

In totaal is via het Fonds Cultuur voor € 51.625 gehonoreerd aan instellingen die in deze evaluatie zijn betrokken. Gemiddeld werd per ronde € 6.453 toegekend. Per aanvraag gaat het om een gemiddeld bedrag van € 4.113.

Circa € 140.000 van het totale budget (€ 437.271) uit het Fonds Cultuur is besteed aan projecten op het gebied van beeldende kunst en vormgeving in totaal. Dat is circa een derde.

3 Gezichtsbepalers beter benutten en verankeren in de stad

3.1 Inleiding

Beoogde doelen:

- Koppelen (voor zover mogelijk) van Sonsbeek aan Museum voor Moderne Kunst (MMKA).
- Instellen van een vaste frequentie voor tentoonstelling Sonsbeek (bijvoorbeeld 1 keer per 6 jaar).
- Realiseren van een internationale beeldtentoonstelling in park Sonsbeek en omstreken.
- Realiseren van een (inter)nationaal mode-evenement 'Fashion at Arnhem' eens in de twee jaar.
- Realiseren van het project 'Made in Arnhem' in samenwerking met ArtEZ en het Museum voor Moderne Kunst.
- Verbetering van de organisatie van Sonsbeektentoonstelling door de organisatie onder te brengen bij het Museum voor Moderne Kunst.

Overige doelen:

- Koppelen Sonsbeekorganisatie aan jonge internationale curatoren om internationale, jonge, innovatieve karakter van de tentoonstelling te waarborgen.
- Laten plaatsvinden van kruisbestuiving tussen team Sonsbeek en Museum voor Moderne Kunst.
- Aanmoedigen van de link tussen vormgeving, AvbKA (ArtEZ) en het MMKA.

3.2 Perspectief gemeente

Het koppelen (voor zover mogelijk) van Sonsbeek aan het Museum voor Moderne Kunst (MMKA) is een aanbeveling die voortkomt uit de evaluatie van de Sonsbeek tentoonstelling 2001. Deze evaluatie werd uitgevoerd door de toenmalige directeur van het MMKA in overleg met de gemeente. Door het (wegens ziekte) uitvallen van die directeur van het MMKA, is deze koppeling niet gerealiseerd. Naar het oordeel van de gemeente was de organisatie van het MMKA zonder directeur niet bij machte dit doel te realiseren. Het MMKA is ook niet tot een plan van aanpak gekomen hoe deze koppeling te realiseren.

De laatste Sonsbeek editie voor de periode van Focus was in 2001. Bij de aanvang van de nieuwe beleidsperiode bestond er geen enkel kader voor een nieuwe Sonsbeektentoonstelling: er was geen bestuur, geen organisatie, geen (beoogd) curator, geen initiatiefnemer. Er was alleen een archief bestaande uit een aantal dozen.

De gemeente verplichtte zich in afspraken met het ministerie van OCW tot de organisatie van een nieuwe editie van de Sonsbeek tentoonstelling. De gemeente heeft het initiatief genomen en in 2006 een curator benoemd die de opdracht ontving een concept voor de Sonsbeek tentoonstelling te ont-

wikkelen. Het College van B&W stelde het concept in 2007 vast en voegde een werkbudget van 3,5 miljoen euro toe. Daarna is door de gemeente een voorzitter aangezocht en is de rest van het bestuur en de organisatie verder ingericht. Bij het inrichten van het bestuur en de organisatie is geen relatie meer gelegd met het MMKA. Ook na de afronding van Sonsbeek 2008 is deze relatie niet meer gelegd. Het bestuur blijft bestaan en vormt de continuering naar de mogelijk toekomstige edities. Een deel van de medewerkers van de Sonsbeek organisatie is in 2009 werkzaam in de organisatie van de Mode Biënnale.

Er is geen vaste frequentie ingesteld voor de tentoonstelling Sonsbeek (bijvoorbeeld één keer per zes jaar). De gemeente noemt als belangrijke oorzaak hiervan het feit dat de aanvraag van Sonsbeek als vakfestival in de OCW cultuurnota 2009 - 2012 niet is gehonoreerd. Het is wel de ambitie van de gemeente om eens per vier jaar een editie van Sonsbeek te laten plaatsvinden. Of en hoe deze frequentie echter gegarandeerd en verankerd kan worden is nog onduidelijk.

Naar de mening van de gemeente heeft er een (projectmatige) kruisbestuiving plaats gevonden tussen team Sonsbeek en Museum voor Moderne Kunst. Dit vond plaats door samenwerking tussen de curator van Sonsbeek en het MMKA in een tentoonstelling en op het vlak van communicatie en marketing. Naar de mening van de gemeente heeft dit een blijvend positief effect op de samenwerking opgeleverd.

De voorgenomen koppeling tussen de organisatie van Sonsbeek en jonge internationale curatoren om het internationale, jonge, innovatieve karakter van de tentoonstelling te waarborgen is niet gerealiseerd. De reden is dat de door de gemeente voorgenomen samenwerking tussen Sonsbeek en De Appel (Amsterdam) en de daar gevestigde curatorenopleiding niet is doorgezet vanwege het vertrek van de toenmalige directeur van De Appel naar de Verenigde Staten.

De gemeente is in 2009 van mening dat de koppeling van jonge internationale curatoren aan Sonsbeek niet als opdracht aan een eventuele nieuwe curator kon worden meegegeven.

Er is een samenwerking op vormgeving ontstaan tussen ArtEZ en het MMKA. De samenwerking vindt, volgens de gemeente, plaats met tentoonstellingen. Er zijn over de samenwerking afspraken gemaakt in een convenant tussen ArtEZ (AbkvA), MMKA en de gemeente. De afspraken zijn gericht op de Mode Biënnale en Made in Arnhem. De gemeente vindt dat dit werkt. Prestatieafspraken tussen gemeente en MMKA geven verzekering dat de samenwerking verder wordt 'gematerialiseerd'.

In 2005 vond de eerste Arnhemse Mode Biënnale plaats en in 2007 en 2009 de volgende edities. Ook het project 'Made in Arnhem' is in 2005 in samenwerking met ArtEZ en het Museum voor Moderne Kunst gerealiseerd.

3.3 Perspectief instellingen

Het MMKA bevestigt dat er in 2005 overleg is geweest met de gemeente over de koppeling van Sonsbeek aan het museum en dat die koppeling niet is gerealiseerd omdat de toenmalige directeur van MMKA langdurig ziek werd en werd vervangen door een interim-directeur, en de organisatie van

MMKA te zwak was en last had van tekortkomingen

De samenwerking tussen MMKA en Sonsbeek vond in de voorbereiding en uitvoering van de editie 2008 op projectbasis plaats. Met rondleidingen en met het project Carried away. In het Historisch museum is een overzicht gepresenteerd van vorige edities van Sonsbeek.

Een koppeling tussen Sonsbeek en het MMKA zou mogelijk zijn, wanneer de capaciteit van het museum wordt uitgebreid en er een projectbureau kan worden ingericht.

De Stichting Sonsbeek is niet bekend met de beleidsdoelen van de gemeente zoals opgenomen in Focus. Bestuur en de organisatie hebben al hun tijd en aandacht gericht op het realiseren van de editie 2008. De curator voor Sonsbeek 2008 is begin 2006 benoemd. De start ging met veel tegenslag gepaard (er was geen organisatie, geen geheugen, onzekerheid over gemeentelijke steun). De gemeentelijke inzet en voornemens waren tijdelijk onduidelijk door verkiezingen en vorming van een nieuw college. De curator en de zakelijk leider hebben bij de gemeente aangedrongen op het spoedig inrichten van bestuur en organisatie. In februari 2007 zijn het bestuur en de organisatie van Sonsbeek door de gemeente (College van B&W) ingericht. Op 12 maart 2007 werd de Stichting officieel opgericht. De gemeente heeft, na de tijdelijke onduidelijkheid in 2006, organisatorisch, praktisch en financieel een belangrijke rol gespeeld bij de voorbereiding van Sonsbeek 2008. Ambtelijk en bestuurlijk is de gemeente in het bestuur van Sonsbeek vertegenwoordigd (waarnemend). 2009: Het bestuur van Sonsbeek wil ook de eerstkomende editie realiseren, maar is daar nog niet door de gemeente voor gevraagd. Alleen de provincie Gelderland heeft budget beschikbaar gesteld.

De samenwerking tussen MMKA en ArtEZ op vormgeving heeft plaatsgevonden. Vooral vanaf eind 2008 (komst nieuwe directeur) is er veel inzet. MMKA wil in de programmering ruimte maken voor specifieke onderdelen van vormgeving.

Het project Made in Arnhem is in 2005 georganiseerd en realiseerde een samenwerking tussen 37 grotere en kleinere (culturele) organisaties op inhoud, afstemming aanbod en promotie en marketing. De eerstvolgende editie is na de looptijd van Focus (in 2009). Diverse culturele instellingen en kunstenaars uit stad en regio worden hierbij betrokken.

De Mode Biënnale heeft tijdens de looptijd van Focus twee keer plaatsgevonden. De gemeente was en is nauw betrokken bij de Biënnale. De wethouder is waarnemer bij de bestuursvergaderingen. Ook ArtEZ heeft een plek in bestuur. De Mode Biënnale wordt zeer gesteund door de gemeente. In het economisch beleid van de gemeente zijn mode en vormgeving speerpunt. De Mode Biënnale heeft veel baat bij de gemeentelijke aanpak op het snijvlak van cultuur en economie (creatieve economie) en de aanwijzing van Arnhem als creatieve stad (Dutch Design) door de rijksoverheid. De Biënnale heeft een grote afhankelijkheid ten opzichte van de gemeente. Er is geen overleg tussen de Mode Biënnale en Sonsbeek of het middensegment. Er wordt een sponsormanager met Sonsbeek gedeeld (voor het eerst), maar dat werkt niet echt. De festivals verschillen inhoudelijk te veel van elkaar. Qua faciliteiten zouden de festivals wel meer kunnen delen.

3.4 Conclusies

Het is in Arnhem in de periode 2005 - 2008 met veel steun en inzet van mensen, organisaties en de gemeente gelukt om een succesvolle editie van Sonsbeek, een eerste en tweede Mode Biënnale en een editie van Made in Arnhem te realiseren. Daarnaast is de samenwerking op vormgeving tussen MMKA en ArtEZ gestart.

De beleidsdoelen die betrekking hebben op samenwerking en structuurversterking zijn niet gerealiseerd. Er zijn wel initiatieven tot samenwerking en structuurversterking ondernomen, maar die zijn tot nu toe nog niet blijvend. De instellingen geven aan daar of de personele capaciteit voor te missen of niet op de hoogte te zijn geweest van deze beleidsdoelen. De geïnterviewden geven aan de volle inzet en aandacht nodig te hebben voor het realiseren van de eigen projecten en activiteiten. De gemeente geeft aan dat de beleidsdoelen onderdeel vormen van de subsidiebeschikking aan de gezichtsbepalers.

Er is nog weinig continuïteit (financieel, organisatorisch) mogelijk. Er wordt veel energie, budget en talent in de gezichtsbepalers gestoken, maar vaak is bij de afronding van de ene editie onduidelijk of er een volgende zal plaatsvinden. Daarmee zijn de gezichtsbepalers kwetsbaar, afhankelijk van personen en gaat bestaande kennis, ervaring en netwerk tussen de edities in verloren. De effecten van het uitvallen van de directeur van MMKA hebben zichtbaar gemaakt hoe belangrijk die positie is voor de samenwerking met andere instellingen en de positionering in de stad.

Grote gemeentelijke betrokkenheid (in besturen) en inzet hebben op een aantal momenten zeker verschil gemaakt in het wel of niet slagen van de ambities, maar maken de organisaties en de gemeente kwetsbaar. De organisaties worden minder aangesproken op hun professionaliteit, de gemeente kan als medeverantwoordelijk worden gezien voor het interne beleid van organisaties. De grote gemeentelijke betrokkenheid bij sommige culturele initiatieven vraagt om een heldere uitleg naar de andere kunstinstellingen en kunstenaars over wanneer de gemeente wel en wanneer de gemeente geen inzet pleegt.

Wat betreft samenwerking: alleen in het platform vormgeving en 'Made in Arnhem' is de samenwerking gerealiseerd. Made in Arnhem is in 2005 georganiseerd. In 2007 is een nieuwe editie afgeblazen door MMKA. De eerstvolgende editie vindt in 2009 plaats.

4 Versterken van het 'middensegment'

4.1 Inleiding

Beoogde doelen voor versterking van het 'middensegment':

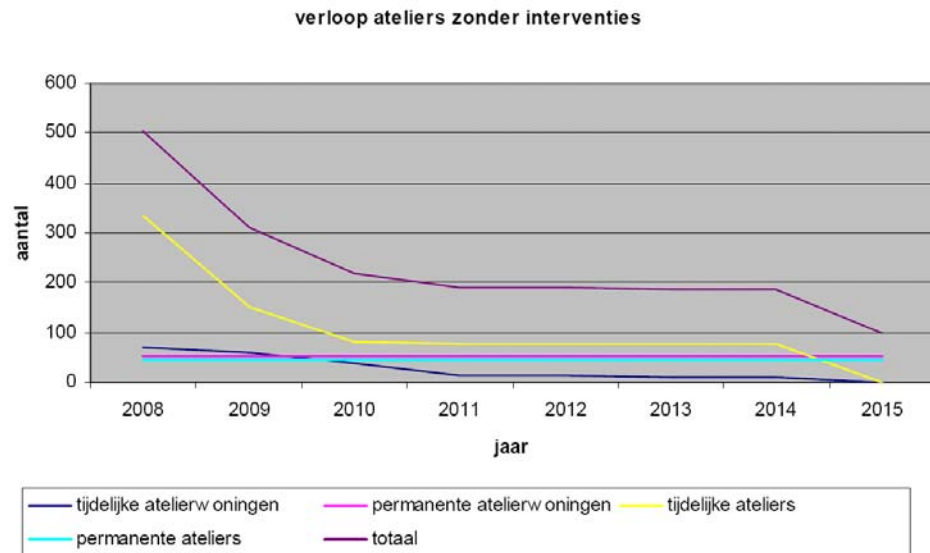
- Verhoging van het aantal permanente woon- en werkruimtes door SLAK met 20%.
- Realisatie van ten minste twee interessante presentatiepodia voor beeldende kunst.
- Realisatie van een podium voor de vormgeving en architectuur.
- Creëren van meer (nieuwe) presentatiemogelijkheden door een nog op te richten Stedelijk Bureau Arnhem dat jonge curatoren de mogelijkheid biedt tentoonstellingen te maken/presenteren in (bijvoorbeeld) het voormalig Hooghuis (i.s.m. curatoropleiding van Stichting De Appel in Amsterdam).
- Bieden van ondersteuning op projectbasis aan vernieuwende, veelbelovende initiatieven op het gebied van beeldende kunst (door G.A.N.G. e.d.).
- Verkrijgen van inzicht in de invloed van het stopzetten van subsidies voor ID-banen op het middensegment en het bedenken van alternatieven door middel van een onderzoek.
- Verstevigen BKV-netwerk onder voorzitterschap MMKA met als doel: afstemmen aanbod, gezamenlijk ontwikkelen festivals en evenementen, gezamenlijke promotie/marketing.

Versterking van het 'middensegment' is een van de hoofdlijnen uit de beleidsnota Focus. We zien veel dynamiek in het veld en zeker bij de instellingen uit het middensegment. Ten aanzien van woon- en werkruimte, presentatiemogelijkheden, ondersteuning op projectbasis en verstevigen BKV-netwerk onder voorzitterschap MMKA zijn de ontwikkelingen in de periode 2005 – 2008 als volgt.

Woon- en werkruimte

Stichting Atelierbeheer SLAK beheert ateliers en werkruimten (in 2005 zo'n 30% in permanent en 70% in tijdelijk beheer). Volgens gegevens van de gemeente Arnhem bedroeg het totale bestand van Arnhemse ateliers en atelierwoningen op 16 januari 2009 524 stuks. Daarvan zijn er 415 ateliers en 109 atelierwoningen. In januari 2009 telde de wachtlijst van SLAK voor ruimte in Arnhem 298 Arnhemse en 120 niet Arnhemse kandidaten. De totale behoefte was 478 ateliers en atelierwoningen, inclusief alle huurders van de Saksen Weimar Kazerne en exclusief de niet Arnhemse kandidaten.⁴ In de periode 2005 – 2008 is de verhouding tijdelijke/permanente woon- en werkruimtes verschoven van 70% - 30% naar 80% - 20%.

Noot 4 Zie: Gemeente Arnhem (2009), *Vragen Politieke Maandag 12 januari 2009 over de nota Ruimte voor Creatieve Milieus*.

Presentatiemogelijkheden

Instellingen zoals G.A.N.G, GBK, Interart en Plaatsmaken hadden al voor 2005 presentatieplekken. Kunstenaarsinitiatief Hooghuis en de Gele Rijder zijn voor 2005 weggevallen. Tijdens de looptijd van Focus zijn ook nieuwe kunstenaarsinitiatieven en presentatiemogelijkheden ontstaan, zoals het Hoofdkwartier, Epicentrum, Melksalon en Tape. Vaak werd door de organisatoren gebruik gemaakt van tijdelijke ruimten. Deze initiatieven raakten in de Focus periode hun ruimte ook weer kwijt. OPA, G.A.N.G. en CASA betrokken in maart 2009 een gezamenlijke projectruimte, Showroom, aan de Langstraat. De voorbereidingen voor de deze ruimte zijn in de Focusperiode gestart.

Ondersteuning op projectbasis

Alle kunstdisciplines (amateur én professioneel) komen in aanmerking voor een bijdrage uit het Fonds Cultuur. De werking van het Fonds staat beschreven in hoofdstuk 2.

Verstevigen BKV-netwerk onder voorzitterschap MMKA

Om het middensegment te versterken heeft de gemeente voor aanvang van de periode Focus het 'BKV-Netwerk' opgericht waarvan CASA, Plaatsmaken, Werkplaats Typografie, AVE.COM festival, Saksen Weimar, KW37, Biënnale Nederlandse Figuratieve Kunst, De Arnhemse galeries, Kunst uit Arnhem en het MMKA deel uitmaakten. Dit netwerk was bedoeld voor directeuren en bestaat inmiddels niet meer.

Met de Slag voor Arnhem heeft het veld in 2008 een platform ingericht dat bestaat uit beeldende kunstenaars en vormgevers die zich willen inzetten voor een vitaal kunstklimaat in Arnhem.

Kijkend naar de doelen uit Focus dan kunnen we vanuit het perspectief van de gemeente en de instellingen het volgende zeggen.

4.2 Perspectief gemeente

Woon- en werkruimte

De beoogde verhoging van het aantal *permanente* woon- en werkruimtes

door Stichting Atelierbeheer SLAK met 20% is niet behaald. De gemeente stelt dat de ambities van de nota 'Ateliers en Atelierwoningen' uit 2003 onvoldoende zijn belegd en geoperationaliseerd. Er werd in 2006 en 2007 mede op verzoek van de gemeente onderzoek gedaan door ETIN Adviseurs en SLAK naar de aard en omvang van de mismatch tussen de vraag naar en aanbod van ruimten voor creatieve ondernemers. De gemeente miste duidelijkheid van SLAK over de werkelijke stand van zaken in het atelierbestand en het wel of niet behalen van de streefdoelen.

Door vertragingen in de oplevering van het MOW-gebouw begin 2008 en door sluiting van de Saksen Weimar Kazerne is aan het einde van 2008 een afname te zien in de *tijdelijke* ruimten. Een genoemde oorzaak voor de afname is dat de promotie van de meerwaarde van creatief vastgoed tussen 2005 en 2008 onder mogelijke partners niet goed uit de verf is gekomen. Verder is het in de ogen van de gemeente SLAK niet gelukt om langetermijnperspectieven te ontwikkelen met daaraan gekoppeld de bijbehorende prognoses. Het (atelier)beleid uit de periode 2005 – 2008 bood onvoldoende ruimte voor creatieve bedrijvigheid. In nauwe samenwerking tussen SLAK, gemeente en de coöperaties is aan het einde van 2008 mede onder druk van kunstenaars en het veld een plan van aanpak opgesteld voor het opvangen en keren van de verwachte afname van de werkruimten. Dit heeft geresulteerd in de beleidsnota 'Ruimte voor Creatieve Milieus' en uitbreiding van de gemeentelijke formatie met 0,5 fte. De gemeente verwacht dat het plan vanaf 2009 goede resultaten gaat opleveren. De ingestelde Taskforce Ateliernood heeft tot doel te inventariseren en te monitoren en meer richting te geven aan de ontwikkeling van het aanbod.

Presentatiemogelijkheden

De gemeente benadrukt dat zij geen presentatieruimten kan initiëren, maar wel erkenning kan geven en ondersteuning kan bieden aan veelbelovende initiatieven. In de periode 2005 – 2008 hebben CASA en TAPE een locatie bemachtigd met presentatiemogelijkheden. Het gaat om de locatie Melkfabriek/ Melksalon (CASA) en een voormalige supermarkt (TAPE). Volgens de gemeente zijn dit interessante presentatiepodia voor beeldende kunst waar ook financiële steun aan is gegeven. Beide locaties functioneren momenteel niet meer als podia. Er zijn pogingen ondernomen om de presentatiemogelijkheden in de Melkfabriek te behouden, maar de eigenaar/ontwikkelaar van de Melkfabriek vond de presentatieplek niet passen in de ontwikkeling en uitstraling van het gebied. TAPE kon dankzij steun van de gemeente en SLAK tot maart 2009 gebruik maken van een voormalige supermarkt.

Sinds april 2009 werken OPA, CASA en G.A.N.G. samen in 'Showroom', waar bijna wekelijks activiteiten plaatsvinden. De gemeente Arnhem ondersteunde het initiatief met subsidies voor aanpassingen aan het gebouw en de programmering. De beleidsmatige voorbereiding startte in 2008. Verder is in de periode 2005 – 2008 100% Mode in Klarendal geïnitieerd. Dit initiatief, waarbij winkels mode presenteren, is in samenwerking tussen gemeente en de woningcorporaties tot stand gekomen.

Het creëren van meer (nieuwe) presentatiemogelijkheden door een nog op te richten Stedelijk Bureau Arnhem dat jonge curatoren de mogelijkheid biedt tentoonstellingen te maken/presenteren in samenwerking met de curatoropleiding van Stichting De Appel in Amsterdam) is niet van de grond gekomen. De gemeente heeft in 2006 contact gezocht met de toenmalige directeur van stichting De Appel omdat deze stichting tevens de curatorenopleiding heeft. Het plan van een Stedelijk Bureau Arnhem is niet uitgevoerd omdat de toenmalige directeur vertrok naar het buitenland.

Ondersteuning op projectbasis

De gemeente onderschrijft het grote belang van spontane en incidentele, kleinschalige activiteiten en festivals voor de ontmoeting, presentatie en uitwisseling van kennis en kunde. Er is in de periode 2005 – 2008 (financiële) ondersteuning georganiseerd voor tal van culturele festivals en enkele tientallen incidentele projecten, exposities en andere kleinschalige culturele activiteiten, alle in meer of mindere mate gericht op de functies presentatie, kennis en productie.

De ondersteuning op projectbasis is volgens de gemeente voor verbetering vatbaar. Ook geeft de gemeente aan dat ze in de communicatie niet altijd duidelijk geantwoord heeft op vragen van de initiatieven.

Bij aanvang van Focus was het voornemen om de uitvoering van de ondersteuning op projectbasis te beleggen bij het eerder genoemde Stedelijk Bureau Arnhem, maar dit bureau is er niet gekomen.

Alternatief voor ID-banen

De gemeente geeft aan er in geslaagd te zijn inzicht te krijgen in de invloed van het stopzetten van subsidies voor ID-banen op het middensegment en het bedenken van alternatieven. De problematiek die voorkomt bij de meeste organisaties is effectief opgepakt en voor nagenoeg alle organisaties is een structurele oplossing gevonden of in zicht gekomen.

Verstevigen BKV-netwerk onder voorzitterschap MMKA

De gewenste netwerkvorming is volgens de gemeente tijdens Focus op gang gebracht, maar de ontwikkeling ervan stagneerde. Het beoogde voorzitterschap door het MMKA is er niet gekomen. Na verloop van tijd is het netwerk ter ziele gegaan. De nadelige consequenties van de gebrekkige netwerkvorming liggen volgens de gemeente op het gebied van de afstemming van vraag en aanbod, promotie, samenwerking en belangenbehartiging. Kansen voor verdere netwerkvorming zijn volgens de gemeente niet opgepakt door CBK Arnhem en GBK. Verder ziet de gemeente nog steeds een belangrijke rol weggelegd voor het MMKA.

Slag voor Arnhem vormt in de ogen van de gemeente een netwerk dat knelpunten in de sector BKV signaleert en deels gezamenlijke projecten en ideeën genereert.

Vanaf 2008 zijn diverse instellingen uit het middensegment en kleinere initiatieven opgenomen op de website van het Arnheems Uitburo (arnheemsuitburo.nl/). Daarvoor was in 2006 en 2007 geëxperimenteerd met de website Kunstuitarnhem.nl en samenwerking met RBT KAN (Regionaal Bureau voor Toerisme Knooppunt Arnhem Nijmegen).

4.3 Perspectief instellingen

Woon- en werkruimte

De in 2003 aangenomen nota 'Ateliers en Atelierruimten' bevatte het doel om het bestand van permanente atelierruimte uit te breiden met 20%. Het betekende een verhoging van de vaste ateliers naar 120. Dit is overgenomen in Focus, zonder dat er afspraken werden gemaakt over de strategie en de inzet van middelen tussen gemeente en het veld. Een aanvraag van SLAK in 2006 voor 10% meer subsidie is niet toegekend. De financiële middelen bleken voor SLAK niet toereikend om de doelen te behalen.

In de periode 2005 – 2008 zijn kansrijke projecten en locaties in kaart gebracht. Het bleek lastig om de kansen om te zetten in acties. In 2008 toen duidelijk werd dat het doel niet behaald zou worden, is de nota 'Ruimte voor

Creatieve Milieus' opgesteld. De urgentie werd breed onderkend en ondersteund door gemeente en corporaties. Dit resulteerde in een Taskforce Ateliernood waarin gemeentelijke afdelingen en SLAK samen werken. Er is sinds het begin van 2009 meer sprake van interne gemeentelijke strategie, heldere toetsmomenten in B&W en externe samenwerking met corporaties. Volgens SLAK begint dit zijn vruchten af te werpen en lijkt het te leiden tot een aanzienlijke verhoging van het aantal woon- en werkruimten. De doelstelling van verhoging van de vaste ateliers met 20% lijkt gehaald te worden na beëindiging van Focus.

Presentatiemogelijkheden

Er is bij meer dan de helft van de instellingen uit het 'middensegment' onvrede over de huidige hoeveelheid ruimten voor presentaties, de zichtbaarheid, de betaalbaarheid en de omvang van de huidige locaties. Men geeft aan dat er een noodzaak is om in Arnhem meer presentatieruimte te krijgen. De instellingen zijn zelf actief geweest met het inzetten van contacten om meer presentatieruimtes te realiseren. Vanwege het tijdelijke karakter van de huisvesting hadden de initiatieven weinig tijd zichzelf in activiteiten en projecten te bewijzen.

In 2007 is gestart met voorbereidingen voor de locatie van de Langstraat parkeergarage. G.A.N.G. maakte op dat moment al gebruik van deze plek. In 2007 en 2008 voerde de gemeente (vanuit verschillende afdelingen) gesprekken met diverse instellingen over het gebruik van deze locatie. Er ontstond onduidelijkheid bij de instellingen over gebruikers van de ruimte en de precieze functie. De instellingen begonnen vervolgens informatie uit te wisselen omdat volgens hen door de gemeente niet eenduidig werd gecommuniceerd. Dit heeft mede geleid tot de oprichting van Slag voor Arnhem. Na het verstrijken van Focus is in 2009 'Showroom' geopend, een podium voor vormgeving en architectuur, waar G.A.N.G., CASA en OPA nu de projectruimte delen. Doordat de partijen samen optrokken was het volgens de betrokken instellingen mogelijk de projectlocatie te verbouwen. Zodoende zijn er nu mogelijkheden en 'cross-overs' tussen de diverse disciplines. De instellingen verwachten van de gemeente een actieve ondersteuning voor nieuwe en opkomende initiatieven. Dat is in de ogen van de instellingen niet genoeg gebeurd. Tegelijkertijd geeft men aan dat de initiatieven zelf de professionaliteit misten in het spelen van het spel om ruimtes te behouden. Niet alle initiatieven zijn ervaren en kunnen strategisch operen, en naar eigen zeggen goed omgaan met verwachtingen en communicatie.

Ondersteuning op projectbasis

De instellingen uit het middensegment zijn enerzijds tevreden over de mogelijkheid een financiële bijdrage te krijgen van de gemeente voor hun inzet. Zonder deze steun zouden veel vernieuwende projecten niet mogelijk zijn. Anderzijds bestaat bij vrijwel alle organisaties in het veld onduidelijkheid over de weging en besluitvorming bij subsidieaanvragen. Besluiten worden niet of onvoldoende onderbouwd teruggekoppeld aan het veld. Verder bestaat bij het veld de indruk dat het budget van het Fonds Cultuur sinds Focus volledig geoormerkt is. Men ervaart een gebrek aan transparantie en consequent handelen. Dit voedt het wantrouwen van de instellingen in de gemeente. Hier bestaat de indruk dat het merendeel van de middelen bestemd voor de BKV-sector naar de gezichtsbepalers gaat en dat er daardoor minder overblijft voor het middensegment, en dat dit niet gestoeld is op een heldere visie.

Volgens het CBKG overlegt CBKG in 2009 met de gemeente over een rol voor het CBKG in de toedeling van de subsidies⁵. Het CBKG is de mening toegedaan niet de geschikte organisatie te zijn. Het CBKG vraagt zich af of de taak van ondersteuning van productie en ondernemerschap bij kunstenaars gecombineerd kan worden met de uitvoering taken zoals het verdelen van subsidies via een projectenbureau.

Alternatief voor ID-banen

Door de gemeente Arnhem is de problematiek opgelost. Daar waar dit speelde zijn de instellingen gecompenseerd.

Verstevigen BKV-netwerk onder voorzitterschap MMKA

In Focus is opgenomen dat het MMKA het voorzitterschap van het BKV-netwerk gaat vervullen. Dit is niet gebeurd. Voor 2008 vond het BKV-overleg plaats op initiatief van de gemeente. Het overleg heeft in 2006 en 2007 minder vaak plaatsgevonden dan werd voorgenomen. Vervolgens is een verzoek tot voorzitterschap neergelegd bij het CBK, maar hier zijn geen concrete afspraken over gemaakt.

Instellingen noemen de onderlinge samenwerking goed. Zo is in 2005 bij 'Made in Arnhem' samenwerking ontstaan tussen diverse culturele initiatieven uit het middensegment. Made in Arnhem wordt genoemd als evenement waar ook instellingen uit het middensegment aan deelnemen. De stad van design en ontwerp vraagt volgens een enkele van de geïnterviewden om meer activiteiten, meer inhoud, meer samenwerking en daarom ook meer afstemming. Ook PR, marketing en publiciteit worden in dit kader genoemd. Instellingen zeggen veel baat te hebben bij de oprichting van Slag voor Arnhem. Dit is opgericht uit onvrede bij de uitwerking van Focus. Door de onvrede heeft het veld zich nu verenigd. Slag voor Arnhem heeft ervoor gezorgd dat het overleg met de gemeente is verbeterd.

4.4 Conclusies

We kunnen concluderen dat het in de periode 2005 – 2008 niet gelukt is om het aantal permanente woon- en werkruimtes te verhogen met 20%. Er werd in 2006 en 2007 onderzoek uitgevoerd, en inmiddels is in 2009 een effectieve werkwijze ontstaan. Daarmee lijkt het doel in 2009 alsnog behaald te worden. Dit komt door de ontstane commotie, het daarop volgend opstellen van de nota 'Ruimte voor Creatieve Milieus' en de betrokkenheid van (semi-) private partijen.

De genoemde doelen over (de realisatie van) presentatiemogelijkheden zijn niet eenduidig en daarmee niet meetbaar. Het varieert van de realisatie van ten minste twee interessante presentatiepodia voor beeldende kunst tot de realisatie van een podium voor de vormgeving en architectuur en het creëren van meer (nieuwe) presentatiemogelijkheden door een nog op te richten Stedelijk Bureau Arnhem. Het is niet duidelijk wat de rolverdeling is tussen gemeente en het veld en wat verdere randvoorwaarden, criteria en uitgangspunten zijn geweest. Een verband tussen het opgestelde beleid, de geleverde inspanning en de daadwerkelijk behaalde resultaten kan niet wor-

Noot 5 De gemeente geeft aan dat er in 2009 gesproken wordt over de rol van een instelling als CBKG voor de beeldende kunst en vormgeving in Arnhem. Daarbij is een rol in de subsidieverdeling niet aan de orde.

den vastgesteld. Architectuurcentrum CASA is bijvoorbeeld in 2003 opgericht en OPA (vormgeving) in 2004, dus voorafgaand aan de looptijd van Focus. De gemeente is met ingang van 2005 gaan subsidiëren, maar heeft beide instellingen niet daadwerkelijk 'gerealiseerd'.

We kunnen niet vaststellen of er netto meer of minder presentatiemogelijkheden en podia bij zijn gekomen dankzij de beleidsdoelen en daarvoor beschikbaar gestelde middelen in Focus.

Zowel de gemeente als de instellingen onderschrijven het belang van ondersteuning op projectbasis aan vernieuwende, veelbelovende initiatieven op het gebied van beeldende kunst en vormgeving. De instellingen gaven aan veel vragen te hebben over de besteding van het Fonds Cultuur en de verantwoording. Gedurende dit onderzoek zijn de bestedingen uit het Fonds Cultuur op een rij gezet (zie hoofdstuk 2 en bijlage 5). Het overzicht geeft naar verwachting een antwoord op de vragen van de instellingen.

Het BKV-netwerk is in de periode 2005 – 2008 zeker verstevigd. Weliswaar niet onder voorzitterschap van het MMKA, maar aan het einde van de periode via Slag voor Arnhem, dat op constructieve wijze meedenkt over het gemeentelijk beleid. Het is DSP-groep niet duidelijk of er een heldere vraag voor het voorzitterschap van het BKV-netwerk door de gemeente is neergelegd bij CBK en GBK.

5 Herformuleren beleid BKV openbare ruimte

5.1 Inleiding

Beoogde resultaten:

- Percentageregeling aanpassen en uitbreiden – ook voor wat betreft civiel technische werken, grondexploitatie en bestemmingsplannen – zodat er meer geld voor BKV in de openbare ruimte beschikbaar komt.
- Het uitzetten van een meerjarenvisie en -plan, waarin vier categorieën zijn opgenomen:
 - 1 ontwikkeling grote, stedelijke projecten (nieuwbouw, standsvernieuwing);
 - 2 kunst in de wijk (sociale component);
 - 3 kritische, innovatieve en/of experimentele artistieke projecten. (jong talent);
 - 4 collectievorming kunst in de openbare ruimte.
- Aanpassing van de advies- en begeleidingsstructuur op een nieuwe werkwijze waarbij projectmatig wordt gewerkt. Er worden projectteams gevormd voor de verschillende projecten.

5.2 Perspectief gemeente

De gemeente constateert dat het niet is gelukt om de percentageregeling aan te passen of uit te breiden. Het college besloot dat inzet van de percentageregeling per (bouw-) project wordt bepaald. De gemeente heeft geen overzicht beschikbaar van de opbrengst van de percentageregeling en kan dus niet beoordelen of er minder of meer geld beschikbaar is gekomen met die opbrengst. De aangekondigde meerjarenvisie en een meerjarenplan zijn niet opgesteld.

De gemeente heeft wel een methode laten ontwikkelen voor de integratie van beeldende kunst in ruimtelijke ordening: De methode is in opdracht van de gemeente opgesteld door CHORA architecture and urbanism (eind 2008). De kunstcommissie heeft in 2005-2008 geadviseerd over vele projecten en gefunctioneerd zoals in de periode 2001-2005. Er zijn vooral vanuit de percentage regeling scholen grotere en kleinere werken gerealiseerd. De gemeente heeft de advies- en begeleidingsstructuur aangepast door een scheiding aan te brengen tussen uitvoering van kunstopdrachten en advies. De grote projecten worden uitgevoerd/begeleid door SKOR (Stichting Kunst en Openbare Ruimte), Kunst en Bedrijf en een eenmansbedrijf (kunsthistoricus). De kunstcommissie begeleidt kunstenaars en adviseert. Het werken met projectteams is, met uitzondering van de grote projecten door SKOR, nog niet van de grond gekomen.

5.3 Perspectief instellingen

Van de doelen zoals opgenomen in Focus is naar de beleving van de geïnterviewden (kunstcommissie en andere gesprekspartners) weinig terecht gekomen. De percentageregeling is niet aangepast of uitgebreid. De meerjarenvisie is niet gedefinieerd en er is geen meerjarenprogramma opgesteld.

De verandering van de adviesstructuur in een projectmatige aanpak is niet doorgevoerd en de commissie en de kunstenaars worden niet in een vroeger stadium van het RO proces ingeschakeld.

Vanuit de commissie komt naar voren dat het instellen van een spaarpot voor de opbrengst van de percentageregeling (uitgave niet meer projectgebonden) een oud idee is dat in Focus voor het eerst is vastgelegd. Gedurende de looptijd van Focus is dat niet gebeurd. Pas na Focus is volgens de commissie werk gemaakt van dit voornemen. Men weet dit echter niet zeker, de informatie over inhoud of procedure is nog niet in de commissie aan de orde geweest. De meerjarenvisie is niet opgesteld. Er zijn tussen 2005 en 2008 door de gemeente wel wijzigingen aangebracht in het proces van kunst in de openbare ruimte. Het mandaat van de adviescommissie is beperkt tot de advisering. De gemeente heeft de uitvoerende taken (het begeleiden van de opdrachten) naar bureaus (SKOR, Kunst en Bedrijf) overgeheveld. De commissie beperkt zich in die visie tot kwaliteitsoordelen en doet geen procesbegeleiding meer.

De commissie is van mening dat deze splitsing in advies en begeleiding het proces meer transparant heeft gemaakt, al constateert men ook dat er onduidelijkheden blijven bestaan. Onduidelijk blijft wat de relatie van de activiteiten van de bureaus met de collectie Arnhem is. Het is ook onduidelijk op welk moment in het proces de adviescommissie in zijn rol als adviseur wordt ingeschakeld. De commissie heeft geen aanwijsbare plek meer in het proces en lijkt steeds meer ingeschakeld te worden als instrument om college of de Raad te overtuigen (als legitimatie voor kunstopdrachten). De commissie heeft daardoor steeds minder te doen. De commissie heeft ook geen goed zicht op de inkomsten en uitgaven van de bestemmingsreserve monumentale kunst en de opbrengsten van de percentageregeling.

5.4 Conclusies

Alle geïnterviewden geven aan dat de doelen zoals opgenomen in Focus niet zijn gerealiseerd. Er is daarom niet veel veranderd in de periode 2005-2008. Een van de mogelijke oorzaken is gebrek aan menskracht bij de gemeente. De geïnterviewden geven ook aan dat er te weinig visie op kunst in de openbare ruimte en de collectie Arnhem bij de gemeente aanwezig is en dat dit een oorzaak kan zijn voor de onduidelijkheden en veronderstellingen in het veld. De commissie heeft zelf ook geen voortouw genomen in het uitwerken van de Focusdoelen. De positie en rol van de commissie zijn niet duidelijk. Wij constateren dat, ondanks dat de doelen niet behaald zijn, er wel acties zijn ondernomen door de gemeente. De scheiding tussen advies (de commissie) en de begeleiding en uitvoering van kunstopdrachten is deels gerealiseerd. De gevolgen van deze scheiding voor de rol en positie van de commissie zijn niet actief gecommuniceerd. Het gemeentelijk beleid kunst in de openbare ruimte bestaat na 2005 - 2008 uit een serie acties en instrumenten die naar buiten toe geen coherent geheel meer vormen.

De gemeentelijke acties roepen daarom vragen op bij de direct betrokkenen. Vragen over de positie van de adviescommissie en de gemeente in het proces, het inschakelen van de adviesstructuur, de verhouding tussen de externe bureaus en de rol van de adviescommissie, de aanwezigheid en rol van de voorzitter van de adviescommissie (het hoofd culturele zaken), het beschikbare budget en de rol van kunst in de openbare ruimte bij de grote fysieke projecten zoals Rijnboog.

Het advies van CHORA is gereed, maar nog niet ingevoerd. In de concept nota Bronnen wordt de implementatie van dit advies als doel vermeld.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

In dit laatste hoofdstuk vatten we allereerst kort de resultaten van de beleidsdoelen uit Focus samen. Vervolgens lichten wij de belangrijkste algemene conclusies toe. Aansluitend presenteren we conclusies op de onderdelen 'gezichtsbepalers', middensegment en beeldende kunst en openbare ruimte. Het hoofdstuk sluit af met een aantal aanbevelingen.

Tabel 6 Resultaten beleidsdoelen Focus 2005 – 2008

Doel	Resultaat	Toelichting
koppelen (voor zover mogelijk) van Sonsbeek aan Museum voor Moderne Kunst (MMKA)	niet gerealiseerd	De koppeling was afhankelijk van directeur van het MMKA. Deze was door ziekte afwezig.
instellen van een vaste frequentie voor tentoonstelling Sonsbeek (bijvoorbeeld 1 keer per 6 jaar)	niet gerealiseerd	Nog geen beslissing over genomen. Het streven is een keer in de vier jaar.
realiseren van een internationale beeldententoonstelling in park Sonsbeek en omstreken	gerealiseerd	Sonsbeek vond plaats in 2008.
realiseren van een (inter)nationaal mode evenement 'Fashion at Arnhem' eens in de twee jaar	gerealiseerd	De Arnhem Mode Biënnale vond plaats in 2005 en 2007.
realiseren van het project 'Made in Arnhem' in samenwerking met ArtEZ en het Museum voor Moderne Kunst	gerealiseerd	Made in Arnhem vond plaats in 2005.
verbetering van de organisatie van Sonsbeek-tentoonstelling door de organisatie onder te brengen bij het Museum voor Moderne Kunst	niet gerealiseerd	MMKA was hier niet toe in staat (zie boven).
verhoging van het aantal permanente woon- en werkruimtes door SLAK met 20%	niet gerealiseerd	Doel lijkt in 2009 gerealiseerd te worden met nota Ruimte voor Creatieve milieus.
realisatie van ten minste twee interessante presentatiepodia voor beeldende kunst	niet meetbaar	Dit doel is tijdens Focus niet verder geoperationaliseerd.
realisatie van een podium voor de vormgeving en architectuur	niet meetbaar	Dit doel is tijdens Focus niet verder geoperationaliseerd.
creëren van meer (nieuwe) presentatiemogelijkheden door een nog op te richten Stedelijk Bureau Arnhem dat jonge curatoren de mogelijkheid biedt tentoonstellingen te maken / presenteren in (bijvoorbeeld) het voormalig Hooghuis (i.s.m. curatoropleiding van Stichting De Appel in Amsterdam)	niet gerealiseerd	Stedelijk Bureau Arnhem is niet opgericht wegens directeurswisseling bij De Appel Amsterdam.
bieden van ondersteuning op projectbasis aan vernieuwende, veelbelovende initiatieven op het gebied van beeldende kunst (door G.A.N.G. e.d.)	gerealiseerd	Zie hoofdstuk 2 en bijlage 5.
verkrijgen van inzicht in de invloed van het stopzetten van subsidies voor ID-banen op het middensegment en het bedenken van alternatieven door middel van een onderzoek	gerealiseerd	Met aanvullende financiële inzet van gemeente is een oplossing gevonden voor de meeste instellingen.
verstevigen BKV netwerk onder voorzitterschap MMKA met als doel: afstemmen aanbod,	niet gerealiseerd	De versteviging was afhankelijk van directeur van het

gezaamenlijk ontwikkelen festivals en evenemen- ten, gezaamenlijke promotie/marketing	MMKA. Deze was door ziekte afwezig.
percentageregeling aanpassen en uitbreiden – niet gerealiseerd ook voor wat betreft civiel technische werken, grondexploitatie en bestemmingsplannen – zodat er meer geld voor BKV in de openbare ruimte beschikbaar komt	College besloot dat de inzet van de percentageregeling per project wordt bepaald.
het uitzetten van een meerjarenvisie en -plan, niet gerealiseerd waarin vier categorieën zijn opgenomen: 1 ontwikkeling van grote, stedelijke projecten (nieuwbouwprojecten, standsvernieuwingspro- jecten); 2 kunst in de wijk (sociale component) en 3 kritische, innovatieve en/of experimentele artistieke projecten. (jong talent) 4 collectievorming kunst in de openbare ruimte	De gemeente heeft wel een aantal andere acties onder- nomen (opdracht aan CHO- RA).
aanpassing van de advies- en begeleidings- structuur op een nieuwe werkwijze waarbij projectmatig wordt gewerkt. Er worden project- teams gevormd voor de verschillende projecten	deels gerealiseerd De begeleiding van kunstop- drachten is voor een deel bij externe bureaus neergelegd. De commissie is voor een groot deel verantwoordelijk voor de advisering over kunstopdrachten.

Algemene conclusies

DSP-groep constateert dat van de doelen, zoals opgenomen in de beleidsnota Focus 2005-2008, minder dan de helft is gerealiseerd gedurende de looptijd van de nota. Uit de interviews wordt ons duidelijk dat met inspanning van gemeente en het veld eind 2008, begin 2009 gestart is met een inhaal-slag.

Gedurende de looptijd van Focus kende zowel het culturele veld (vooral het MMKA) als de gemeente (beleidsmedewerker beeldende kunst) personeelsproblemen. Deze problemen zijn eind 2008 opgelost en dat is terug te zien in een verhoging van de inspanningen en verbetering van de onderlinge relaties.

Verder constateren we dat de doelen, zoals opgenomen in de beleidsnota Focus, niet zijn vertaald in haalbare afspraken met de gesubsidieerde culturele instellingen en de manifestaties. Met haalbaar bedoelen wij dat de afspraken concreet geformuleerd zijn, dat degene die verantwoordelijk wordt gemaakt ook de positie heeft om de afspraak uit te voeren en dat er voldoende budget beschikbaar is voor de benodigde inspanningen.

Een aantal doelen (bijvoorbeeld die verbonden zijn aan een samenwerking met De Appel Amsterdam) is zeer afhankelijk van de inzet van een beperkt aantal personen. Terugkijkend is de vraag of dit realistisch was.

Een aantal doelen is zeer ruim geformuleerd en onduidelijk is wie verantwoordelijk is in het behalen van die doelen. Dat geldt vooral de doelen die geformuleerd zijn voor het middensegment. Een goed voorbeeld is het gebruik van de term 'realiseren' ('realisatie van tenminste twee interessante presentatiepodia') daar waar 'mogelijk maken' meer past bij het instrumentarium van de gemeente.

DSP-groep constateert dat de wel gerealiseerde doelen uit Focus vaak de concrete doelen zijn waaraan gewerkt kon worden door de gemeente en betrokken instellingen. 'Samen Sonsbeek uit de grond trekken' bijvoorbeeld.

Dat geeft een beeld van een gemeente die 'hands on' veel weet te realiseren en met succes een sterk merk (creativiteit, mode, vormgeving) weet neer te zetten. Zodra de doelen geconcretiseerd moeten worden in samenwerking met anderen en gerealiseerd moeten worden met gemeentelijke randvoorwaarden en acties van instellingen ontbreken echter afspraken en de sturing. Het aanwijzen van de oorzaak van falen en van succes wordt dan snel een bron van conflict tussen gemeente en veld.

De discussie die is ontstaan over de evaluatie zoals opgenomen in Bronnen is met die kennis begrijpelijk. Die discussie, de oprichting van Slag voor Arnhem en de urgentie die ontstond in ateliers en werkplekken, hebben ook veel duidelijk gemaakt en zijn daarmee eveneens een rijke 'bron' voor een gedegen Arnhems BKV-beleid.

DSP-groep constateert dat er veel vragen leven in het veld over de besteding van de gemeentelijke financiën en de afhandeling van subsidieaanvragen (zowel meerjarige subsidies als projectsubsidies) die men niet helder beantwoord krijgt. DSP-groep verwacht met de in deze evaluatie opgenomen gegevens duidelijkheid te bieden voor de instellingen en manifestaties.

DSP-groep constateert dat gedurende de periode van Focus de communicatie tussen gemeente en culturele instellingen en kunstcommissie te wensen over liet. Het is daardoor niet duidelijk wanneer de gemeente verantwoordelijkheid neemt voor het behalen van de doelen van gemeentelijk beleid en wanneer de gemeente dat van anderen verwacht. Daaraan gekoppeld raken veld en kunstcommissie het overzicht kwijt en ontstaan er verwachtingen die niet waargemaakt kunnen worden. Met de Slag voor Arnhem en de uitnodiging tot deelname aan de gemeente aan dat overleg is veel verbeterd, maar nog niet structureel opgelost.

Gezichtsbepalers beter benutten en verankeren in de stad

Naast MMKA bestaan de gezichtsbepalers uit de festivals/manifestaties. Het slagen hiervan is afhankelijk van de grote inzet van tijdelijke organisaties en de gemeente (ambtelijk en bestuurlijk).

Het is in Arnhem in de periode 2005 - 2008 met veel steun en inzet van mensen, organisaties en de gemeente gelukt om een succesvolle editie van Sonsbeek, een eerste en tweede Mode Biënnale en een editie van Made in Arnhem te realiseren. Daarnaast is de samenwerking op vormgeving tussen MMKA en ArtEZ gestart.

De beleidsdoelen die betrekking hebben op samenwerking en structuurversterking zijn niet gerealiseerd. De initiatieven die zijn genomen zijn niet blijvend. De instellingen geven aan daar of de personele capaciteit voor te missen of niet op de hoogte te zijn geweest van deze beleidsdoelen. Men had de volle inzet en aandacht nodig voor het realiseren van de eigen projecten.

Er is nog weinig continuïteit (financieel, organisatorisch) mogelijk. Daarmee zijn de gezichtsbepalers kwetsbaar, afhankelijk van personen en gaat bestaande kennis, ervaring en netwerk tussen de edities in verloren. De effecten van het uitvallen van de directeur van MMKA hebben zichtbaar gemaakt hoe belangrijk die positie is voor de samenwerking met andere instellingen en de positionering in de stad.

Grote gemeentelijke betrokkenheid (in besturen) en inzet hebben op een aantal momenten zeker verschil gemaakt in het wel of niet slagen van de ambities, maar maken de organisaties en de gemeente kwetsbaar. De organisaties worden minder aangesproken op hun professionaliteit, de gemeente kan als medeverantwoordelijk worden gezien voor het interne beleid van organisaties. De grote gemeentelijke betrokkenheid bij sommige culturele initiatieven vraagt om een heldere uitleg naar de andere kunstinstellingen en kunstenaars over wanneer de gemeente wel en wanneer de gemeente geen inzet pleegt.

Wat betreft samenwerking: alleen in het platform vormgeving en 'Made in Arnhem' is de samenwerking gerealiseerd. Made in Arnhem is in 2005 georganiseerd. De eerstvolgende editie vindt in 2009 plaats.

Versterken van het 'middensegment'

We kunnen concluderen dat het in de periode 2005 – 2008 niet gelukt is om het aantal permanente woon- en werkruimtes te verhogen met 20%. Belangrijker is dat er inmiddels wel een effectieve werkwijze is ontstaan en dat het doel in 2009 alsnog behaald lijkt te worden.

De doelen over presentatiemogelijkheden in Focus zijn niet helder geformuleerd. Zodoende kunnen we niet vaststellen of er netto meer of minder presentatiemogelijkheden en podia bij zijn gekomen dankzij de beleidsdoelen en daarvoor beschikbaar gestelde middelen in Focus. Actieve ondersteuning voor nieuwe en opkomende initiatieven blijft gewenst.

Zowel de gemeente als de instellingen onderschrijven het belang van ondersteuning op projectbasis aan vernieuwende, veelbelovende initiatieven op het gebied van beeldende kunst.

Het BKV-netwerk is in de periode 2005 – 2008 zeker verstevigd. Weliswaar niet onder voorzitterschap van het MMKA, maar aan het einde van de periode via Slag voor Arnhem, dat op constructieve wijze meedenkt over het gemeentelijk beleid.

Bij het middensegment zit veel dynamiek maar deze is nauwelijks gerelateerd aan de doelen van Focus en de daaraan gekoppelde middelen. Het middensegment creëert veel door vrijwillige inzet van personen, initiatieven en samenwerking in het veld.

Opvallend is dat de nota creatieve milieus, die door de gemeente in samenwerking met instellingen is gemaakt effectief lijkt te zijn. Deze nota is ontstaan uit een urgentie waar de nota Focus geen antwoord op had.

Herformuleren beleid BKV openbare ruimte

De doelen van Focus voor het herformuleren van beleid BKV openbare ruimte zijn niet behaald. De gemeente heeft een paar activiteiten in gang gezet. Die zijn nog niet verwerkt in de positie van de commissie beeldende kunst of in uitvoering gebracht (CHORA).

De positie en rol van de commissie zijn daarmee niet duidelijk. Wij constateren dat ondanks dat de doelen niet behaald zijn, er wel acties zijn ondernomen.

men door de gemeente. De scheiding tussen advies (de commissie) en de begeleiding en uitvoering van kunstopdrachten is deels gerealiseerd. Het gemeentelijk beleid kunst in de openbare ruimte bestaat na 2005 uit een serie acties en instrumenten die geen coherent geheel meer vormen.

6.2 Aanbevelingen

DSP-groep heeft op basis van de bevindingen en conclusies een aantal aanbevelingen geformuleerd. Die aanbevelingen zijn bedoeld om de nota Bronnen beter te onderbouwen, het vertrouwen van de BKV-sector in het gemeentelijk beleid te herstellen en een methodiek aan te reiken om de effectiviteit van het beleid beter meetbaar te maken.

Terugkijkend constateren wij dat een deel van de doelen in Focus te ruim geformuleerd is en dat onduidelijk is wie waarvoor verantwoordelijk is. Het formuleren van beleidsdoelen alleen is geen garantie voor een goede beleidsuitvoering, heldere verantwoordelijkheden en het kunnen maken van (prestatie)afspraken. Daar is meer voor nodig. De doelen zoals geformuleerd in de concept nota Bronnen zijn nog abstracter en minder binnen de 'macht' van de gemeente dan die in Focus. Wij adviseren de gemeente om de inhoud van Bronnen aan te scherpen en de in Bronnen opgenomen algemene doelen uit te werken in haalbare concrete doelen met daaraan gekoppeld de verantwoordelijkheden, prestaties, planning en budget. Anders gezegd: wat willen we bereiken, wie is daarvoor verantwoordelijk, welke inspanningen horen daarbij, welke budget stellen we daarvoor beschikbaar en wanneer gaan we het doen. DSP-groep adviseert deze uitwerking in overleg met betrokken instellingen op te pakken en jaarlijks inzicht te geven in de voortgang van de inspanningen bij de gemeente en bij de instellingen.

Het vertrouwen tussen gemeente en veld is al deels hersteld door de grotere inspanningen eind 2008 en begin 2009. Toch constateert DSP-groep dat er vragen blijven over de inkomsten en uitgaven, over het beeldende kunst beleid in de openbare ruimte en over wanneer de gemeente zich wel en wanneer zij zich niet inspannt voor het culturele initiatief.

DSP-groep heeft van de gemeente een overzicht gekregen van de inkomsten en uitgaven van de incidentele en structurele subsidies beeldende kunst en vormgeving. Wij verwachten dat dit overzicht zoals opgenomen in deze evaluatie meer duidelijkheid biedt en kan leiden tot een open dialoog tussen veld en gemeente.

De gemeente kan de informatievoorziening over subsidies, fondsen en besluitvorming verder verbeteren. DSP-groep adviseert de gemeente ook om helder te communiceren over de inzet van de gemeente op bijvoorbeeld de gezichtsbepalers. Het door de gemeente meewerken aan het realiseren van een evenement is een keuze en die keuze kan helder gecommuniceerd worden naar het veld.

De positie van de gemeente kan variëren van de zakelijke opdrachtgever op afstand tot de betrokken partner in het veld. Wij zien dat deze rollen in het BKV-beleid door elkaar lopen. Wij adviseren de gemeente om helder te bepalen en te communiceren welke rol hij inneemt in het BKV-beleid en deze rol consequent uit te oefenen. Overigens kan deze rol per segment van het BKV-veld en zelfs per opgave variëren, zolang maar duidelijk is welke rol wordt ingenomen en waarom.

Het beleid kunst en openbare ruimte en de uitvoering van kunstopdrachten moeten met spoed worden gedefinieerd. Het takenpakket van de adviescommissie moet snel duidelijk worden en de samenstelling van de commissie moet dat takenpakket weerspiegelen. Helder moet zijn op welke wijze de gemeente Arnhem beeldende kunst en vormgeving positioneert in de gemeentelijke ruimtelijke opgaven, welke visie hieraan ten grondslag ligt en wie het adviestraject tijdens een opdracht en de uitvoering van een opdracht ter hand nemen.

De gezichtsbepalers die Arnhem op de kaart zetten, hebben een professionaliseringsslag nodig waarbij er duidelijkheid komt over de frequentie (Sonsbeek), het beschikbare budget en de continuïteit van kennis en ervaring in de periodes tussen de edities in. Professionalisering betekent ook dat de verantwoordelijkheidsverdeling tussen gemeente en organisaties helder wordt beschreven.

Slag voor Arnhem is opgericht uit onvrede met het gemeentelijk beleid. Inmiddels is het een vitaal overleg dat op open wijze communiceert met de gemeente en in staat is wensen en ambities te formuleren. Slag voor Arnhem toont daarmee de kracht van (vooral het) middensegment in Arnhem. De Slag voor Arnhem kan Arnhem scherp houden en kan in het formuleren van het BKV-beleid voor het middensegment en voor de benodigde faciliteiten een belangrijke onafhankelijke rol vervullen.

Het Arnhemse middensegment toont een grote betrokkenheid bij de stad en eveneens een autonome ondernemingslust. Deelnemers leveren veel inzet voor weinig subsidie of faciliteiten. In het middensegment zit daarom een kracht die de ruimte moet krijgen zich verder te ontwikkelen. Het vinden van een antwoord op de vraag 'hoe'? kan neergelegd worden bij de Slag voor Arnhem. Een andere optie is om de aanpak van een aantal gemeenten te vergelijken (Utrecht is een voorbeeld) en hier een keuze uit te maken voor Arnhem.

Naast de Slag voor Arnhem is ook Made in Arnhem een belangrijke drager voor de samenwerking tussen de BKV-instellingen, opleidingen en het MM-KA. Deze rol van Made in Arnhem kan door de gemeente meer ingezet worden.

Bijlagen

Bijlage 1 Geïnterviewde personen

Adviescommissie BKV

Frank Hemeltjen

Arnhem Mode Biënnale

Willemien Ippel

CASA (Centrum Architectuur en Stedenbouw Arnhem)

Edwin Verdurmen

CBKG (Centrum Beeldende Kunst Gelderland)

Ingrid Rep

G.A.N.G. (platform voor beeldende kunst en publieke ruimte)

Hans Jungerius

GBK (Gemeenschap Beeldende Kunstenaars)

Marlies Leupen (voorzitter)⁶

Gemeente Arnhem

Henk Wentink, Beleidsadviseur Cultuur

Adriaan de Regt, Hoofd Cultuur

Interart

Soheila Najand

Made in Arnhem

Inge Pollet

MMKA (Museum Moderne Kunst Arnhem)

Hedwig Saam

OPA (Ontwerp Platform Arnhem)

Tamara Rookus

Plaatsmaken

July Ligtenberg

Sonsbeek (10e Sonsbeek internationale beeldtentoonstelling)

Jaap Modder

Stichting Atelierbeheer SLAK

Arno de Blank

TAPE

Mark Kuijpers

Noot 6 Door omstandigheden afgezien van interview.

Bijlage 2 Geraadpleegde documenten

Gemeente Arnhem

Gemeente Arnhem (2003) *Nota Ateliers en Atelierwoningen*.

Gemeente Arnhem (2004), *Format aanvraag Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving Arnhem 2005-2008*.

Gemeente Arnhem (2004), *Kadernota FOCUS, Beleid Beeldende Kunst en Vormgeving 2005 - 2008*.

Gemeente Arnhem (2006), *Folder Fonds Cultuur*.

Gemeente Arnhem (2008), *Bronnen, Beleid Beeldende Kunst en Vormgeving 2009 - 2012; Focus herzien*.

Gemeente Arnhem (2009), *Vragen Politieke Maandag 12 januari 2009 over de nota Ruimte voor Creatieve Milieus*.

Instellingen Beeldende Kunst en Vormgeving

CASA (2008), *Beleidsplan 2009-2012*.

Gemeentemusea Arnhem (2006), *Jaarverslag 2004/2005*.

Gemeentemusea Arnhem (2006), *Jaarverslag 2006/2007*.

MMKA (2008), *Projectplan Made In Arnhem 'INVITES'*.

MMKA (2008), *Promotie- en publiciteitsplan Made In Arnhem 'INVITES'*.

Ontwerp Platform Arnhem (2004), *Uitgangspunten 2005 – 2008*.

Ontwerp Platform Arnhem (2007), *Jaarverslag 2004 – 2006*.

Stichting Atelierbeheer SLAK (2007), *Jaarverslag 2006*.

Stichting Atelierbeheer SLAK (2008), *Jaarverslag en jaarrekening 2007*.

Stichting CBKG (2007), *Jaaroverzicht 2006*.

Stichting CBKG (2007), *Jaarrekening 2006*.

Stichting CBKG (2008), *Financieel jaarverslag 2007*.

Stichting G.A.N.G. (2007), *Programma Beeldende Kunst en Vormgeving 2008/2009*.

Stichting G.A.N.G. (2008), *Activiteitenprogramma 2009*.

Stichting Het Grafisch Centrum / Plaatsmaken (2008), *Jaarverslag 2007 en jaarprogramma 2008*.

Stichting InterArt (2005), *4 jaar Stichting InterArt, Reflectie op de eerste cultuurplanperiode 2001-2004*.

Stichting InterArt (2009), *Jaarverslag 2008*

Stichting Sonsbeek Internationaal, Arnhem (2009), *Jaarrekening 2008*.

Stichting Sonsbeek Internationaal, Arnhem (2009), *Verslag & verantwoording Sonsbeek 2008: Grandeur*.

TAPE / stichting Popmart (2008), *Projectbeschrijving: geen cultuur zonder subcultuur*.

Overig

Slag voor Arnhem (2008), *Evaluatie Focus door Slag voor Arnhem, Kanttekeningen: Doelen halen die niet gesteld zijn*.

Bijlage 3 Onderzoekskader

De resultaten van Focus zijn getoetst aan de hand van drie hoofdlijnen:

- 1 Gezichtsbepalers beter benutten en verankeren in de stad.
- 2 Versterken van het 'middensegment'.
- 3 Herformuleren van het beleid ten aanzien van beeldende kunst en vormgeving in de openbare ruimte.

1 Gezichtsbepalers beter benutten en verankeren in de stad

Concrete doelen genoemd in Focus (pagina 14):

- Koppelen (voor zover mogelijk) van Sonsbeek aan Museum voor Moderne Kunst (MMKA).
- Instellen van een vaste frequentie voor tentoonstelling Sonsbeek (bijvoorbeeld één keer per zes jaar).

Overige doelen genoemd in Focus (pagina 14):

- Laten plaatsvinden van kruisbestuiving tussen team Sonsbeek en Museum voor Moderne Kunst.
- Koppelen Sonsbeekorganisatie aan jonge internationale curatoren om internationale, jonge, innovatieve karakter van de tentoonstelling te waarborgen.
- Aanmoedigen van de link tussen vormgeving, AvbKA (ArtEZ) en het MMKA.

Outputdoelstellingen uit 'Format aanvraag Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving Arnhem 2005-2008'⁷:

- Realiseren van een internationale beeldtentoonstelling in park Sonsbeek en omstreken. (Sonsbeek 10).
- Realiseren van een (inter)nationaal mode evenement 'Fashion at Arnhem' eens in de twee jaar.⁸
- Realiseren van het project 'Made in Arnhem' in samenwerking met ArtEZ en het Museum voor Moderne Kunst.
- Verbetering van de organisatie van Sonsbeektentoonstelling door de organisatie onder te brengen bij het Museum voor Moderne Kunst.

2 Versterken van het 'middensegment'

Concrete doelen genoemd in Focus (pagina 14 - 15):

- Verhoging van het aantal permanente woon- en werkruimte door SLAK met 20%.
- Creëren van meer (nieuwe) presentatiemogelijkheden door een nog op te richten Stedelijk Bureau Arnhem dat jonge curatoren de mogelijkheid biedt tentoonstellingen te maken/presenteren in (bijvoorbeeld) het voor-

Noot 7 Opgenomen op pagina 8 van het format onder: 'vergroting van de afname en marktwerking voor beeldende kunst en vormgeving' en 'Bovenlokale/ internationale BKV-evenementen'.

Noot 8 Onvermeld is de frequentie van deze tentoonstelling.

malig Hooghuis (i.s.m. curatoropleiding van Stichting De Appel in Amsterdam).

- Bieden van ondersteuning op projectbasis aan vernieuwende, veelbelovende initiatieven op het gebied van beeldende kunst (door G.A.N.G. e.d.).
- Beter benutten van het potentieel aan vormgevingkwaliteit door jaarlijkse modeshow studenten AbkvA tot mode-evenement Mode Biënnale Arnhem te laten uitgroeien (in samenwerking met OKA).
- Verkrijgen van inzicht in de invloed van het stopzetten van subsidies voor ID-banen op het middensegment en het bedenken van alternatieven door middel van een onderzoek.
- Versterken BKV-netwerk onder voorzitterschap MMKA met als doel: afstemmen aanbod, gezamenlijk ontwikkelen festivals en evenementen, gezamenlijke promotie/marketing.

Overige doelen genoemd in Focus (pagina 14 - 15):

- Stimuleren van broedplaatsen waar jonge kunstenaars en ontwerpers elkaar ontmoeten in projecten.
- Beter benutten van het potentieel aan vormgevingkwaliteit door (bureaus van) jonge ontwerpers en vormgevers te binden aan de stad (in samenwerking met OPA, OKA, Stichting Premisela).
- Beter benutten van het potentieel aan vormgevingkwaliteit door ondersteuning van interessante ontwikkelingen in de vormgeving zoals OPA, het Hoofdkwartier, Plaatsmaken, Arnhems Trots en CBKG.
- Stimuleren van Arnhemse galeries en hen uitdagen om samenwerking aan te gaan met de AbkvA en/of het CBK Arnhem en tentoonstellingen of andere projecten te ontwikkelen voor (jonge) kunstenaars.
- Versterken van het huidige BKV netwerk onder voorzitterschap van het MMKA via onderling afstemmen van het aanbod (in tijd, maar eventueel ook thematisch); gezamenlijk ontwikkelen van plannen voor festivals of manifestaties en nadenken over gezamenlijke promotie en marketing (bijvoorbeeld via website of krant).

Outputdoelstellingen uit 'Format aanvraag Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving Arnhem 2005-2008'⁹:

- 20 % verhoging van de permanente ateliers in 2008 (ten opzichte van 2004).
- Realisatie van ten minste twee interessante presentatiepodia voor beeldende kunst.
- Realisatie van een podium voor de vormgeving en architectuur.
- Handhaven en uitbreiden van ondersteuning van kunstenaarsinitiatieven en broedplaatsen op activiteiten niveau.
- Het Historisch Museum zal haar beleid aanpassen en in de toekomst tentoonstellingen met name vormgevingstentoonstellingen organiseren. De naam van het museum zal in de toekomst worden gewijzigd.
- Toename van het aantal activiteiten op het gebied van vormgeving (waaronder mode) met 25% (door het Hoofdkwartier en OPA).
- Toename van het aantal projecten op het gebied van beeldende kunst en vormgeving in relatie tot de culturele planologie en ontwikkelingsplannen in Arnhem.

Noot 9 Opgenomen op pagina 8 van het format onder: 'Verbetering van het middensegment' en 'verbetering van de afname en marktwerking voor beeldende kunst en vormgeving'.

- Toename van 10% aan woonachtige kunstenaars in de stad, met hun specifieke bedrijfjes.

3 Herformuleren van het beleid ten aanzien van beeldende kunst en vormgeving in de openbare ruimte

Concrete doelen genoemd in Focus (pagina 15 - 16):

- Percentageregeling aanpassen en uitbreiden – ook voor wat betreft civieltechnische werken, grondexploitatie en bestemmingsplannen – zodat er meer geld voor BKV in de openbare ruimte beschikbaar komt.
- Uitzetten van een meerjarenvisie en -plan, waarin vier categorieën zijn opgenomen:
 - 1 ontwikkeling van grote, stedelijke projecten (nieuwbouwprojecten, standsvernieuwingsprojecten);
 - 2 kunst in de wijk (sociale component);
 - 3 kritische, innovatieve en/of experimentele artistieke projecten. (jong talent);
 - 4 collectievorming kunst in de openbare ruimte.
- Aanpassing van de advies- en begeleidingsstructuur op een nieuwe werkwijze waarbij projectmatig wordt gewerkt. Er worden projectteams gevormd voor de verschillende projecten.

Overige doelen genoemd in Focus (pagina 15 - 16):

- Veel meer dan nu het geval is zou de beeldende kunst al vanaf het prilste stadium ingeschakeld kunnen worden, zodat zij een waardevolle plaats kan krijgen.

In het 'Format aanvraag Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving Arnhem 2005-2008' staan geen doelen opgenomen voor wat betreft de herformulering van het beleid ten aanzien van beeldende kunst en vormgeving in de openbare ruimte.

Bijlage 4 Korte schets van instellingen

Arnhem Mode Biënnale

Arnhem Mode Biënnale bestaat uit een Stichting met een bestuur. Alle medewerkers hebben tijdelijke contracten. De doelen:

- Een breed en divers (inter)nationaal publiek informeren over de kwaliteit in actuele modevormgeving door middel van een interdisciplinair, cultureel evenement.
- Bijdragen aan het kwaliteitsbesef van het publiek omtrent modevormgeving.
- Innovatieve mode ontwerpers een internationaal podium verschaffen om zich te presenteren en in aanraking te komen met diverse publieksgroepen.
- Een tweejaarlijkse internationale ontmoetingsplek creëren waar creatief toptalent, de modebranche (vakpubliek) en modeliefhebbers elkaar kunnen treffen.
- De inhoudelijke discussie over modevormgeving stimuleren.
- Kennisoverdracht en ondernemerschap van modetalent stimuleren en ontwikkelen.

Museum voor Moderne Kunst Arnhem (MMKA)

Het MMKA is onderdeel van de gemeentelijke organisatie. Deze wil de belangrijkste instelling zijn in Nederland op het gebied van het verzamelen en presenteren van vormen van realisme, een podium zijn voor jonge en actuele kunst en vormgeving uit Arnhem en een inspirerende plek zijn waar kennisuitwisseling plaatsvindt. Het MMKA wil dit doen door:

- Het cultureel erfgoed van de Gemeente Arnhem op het gebied van beeldende en toegepaste kunst te bewaren, te onderhouden en uit te breiden.
- Een open, laagdrempelige publieksgerichte instelling te zijn.
- Een relevante rol te spelen in de hedendaagse samenleving vanuit de overtuiging dat kennis van en inzicht in kunst- en cultuuruitingen in brede zin een bijdrage kan leveren aan vraagstukken als identiteit, maatschappelijke cohesie, creativiteit en zingeving.
- Een bijdrage te leveren aan de attractiviteit van de stad door via een aantrekkelijk aanbod op een unieke plek het publiek gelegenheid te bieden om op ontspannen, aansprekende en informatieve wijze te (leren) genieten van schoonheid en vernuft uit het heden en verleden.
- Samenwerking te zoeken en te stimuleren met andere instellingen binnen en buiten Arnhem.

Sonsbeek

De Stichting Sonsbeek stelt zich ten doel het organiseren en het onder haar verantwoording tot uitvoer brengen van een internationale beeldtentoonstelling in en rondom het park Sonsbeek te Arnhem en de stad Arnhem. Uitgangspunt voor de tentoonstelling is het artistiek concept *Sonsbeek 10: Grandeur*, geschreven door Anna Tilroe en goedgekeurd door het College van Burgemeester en Wethouders van Arnhem in juni 2006.

De stichting heeft een bestuur dat heeft aangegeven ook een volgende edities te willen organiseren. Bij een nieuwe editie zal ook een nieuwe curator en organisatie worden benoemd.

Made in Arnhem

De organisatie van Made in Arnhem is via een projectorganisatie (2 personen) ondergebracht bij het MMKA.

Made in Arnhem vond in 2005 voor de tweede maal plaats en trok circa 40.000 bezoekers. Sinds 2008 worden de voorbereidingen getroffen voor een derde editie, die gepland staat in september en oktober 2009. Made In Arnhem 2009 wordt een compleet festival, waarin van alle denkbare uitingen van de beeldende kunst een actueel beeld wordt gegeven. Zes weken lang zijn er overal in de stad exposities, performances, lezingen, AV- voorstellingen, symposia.

Uitgangspunten van het festival zijn het tonen van een brede staalkaart van in Arnhem geproduceerde kunst en vormgeving en het stimuleren en verder ontwikkelen van onderlinge samenwerking tussen instellingen die actief zijn op het gebied van onderwijs, presentatie en productie van Arnhemse kunst en vormgeving.

Centrum voor Architectuur en Stedenbouw Arnhem (CASA)

CASA organiseert een op Arnhem gericht programma waarbinnen architectuur, stedenbouw en landschapsarchitectuur zichtbaar, erfahrbaar en discussieerbaar worden gemaakt, en waarbij het publiek wordt gemotiveerd en geïnspireerd. Per activiteit wordt gebruik gemaakt van verschillende vrijwilligers.

Stichting CASA heeft drie medewerkers (1,6 fte) in dienst. Het bestuur bestaat uit vier personen. CASA heeft een Raad van Advies en een programmaraad.

CASA is een podium voor inwoners en architecten, draagt kennis uit, organiseert debat, wil een klankbord zijn en de relatie onderwijs/praktijk verbeteren. CASA streeft naar dwarsverbanden met andere sectoren en biedt het netwerk ook aan om bijvoorbeeld ruimtes te regelen voor het middensegment.

CBKG

Het CBKG wil een brugfunctie vervullen tussen kunstenaars die in Gelderland actief zijn en een breed publiek van (potentiële) kunstliefhebbers en belangstellenden. Het CBKG steunt en adviseert kunstenaars in hun artistieke activiteiten en hun cultureel ondernemerschap. Het doel daarvan is de artistieke, maatschappelijke en economische waarde van de hedendaagse beeldende kunst en vormgeving te vergroten.

In de statuten van het CBKG is opgenomen dat het tot een zo groot mogelijke spreiding van werken van beeldende kunstenaars en vormgevers wil komen door: het bieden van een gevarieerd aanbod van kunst en vormgeving voor meerdere doelgroepen; het inspelen op de behoeften van publiek en kunstenaars, het bevorderen van cultureel ondernemerschap en de verbetering van de positie van Gelderse beeldende kunstenaars en vormgevers; uitdrukking geven aan het kunstbeleid van overheden, en het ondersteunen

van gemeenten en lokale instellingen bij de uitvoering van beeldende kunst en vormgevingsbeleid en Kunst in de Openbare Ruimte in het bijzonder; al wat met het bovenstaande verband houdt in de meest ruimte zin van het woord.

De organisatie telt 24 fte. Deze heeft een directie en Raad van Toezicht.

G.A.N.G.

Stichting G.A.N.G. heeft zich sinds haar oprichting in 2000 voornamelijk bezig gehouden met het snijpunt tussen beeldende kunst enerzijds en architectuur, stedenbouw, openbare ruimte en landschap anderzijds. G.A.N.G. stelt vragen en genereert ideeën over de positie en het gebruik van de openbare ruimte, en is hierbij steeds op zoek naar nieuwe relaties tussen kunst en het publieke domein. G.A.N.G. heeft zowel een podiumfunctie als laboratoriumfunctie.

In de zomer van 2005 organiseerde G.A.N.G. SHOWROOM 'de opening'. Zestien weken lang werd (mede dankzij externe financiering) elke zaterdag een opening georganiseerd rondom tal van activiteiten die plaatsvonden in de projectlocatie van G.A.N.G. Deze activiteiten vonden tegelijk plaats met Made in Arnhem.

Na afloop van deze reeks activiteiten heeft G.A.N.G. zijn activiteiten voornamelijk buiten Arnhem uitgevoerd. Onder andere via het 'Snelwegmuseum' en andere activiteiten. Het 'Snelwegmuseum' won in 2008 de routepluim, een prijs van RWS/ rijksadviseur infrastructuur. Sinds 2009 organiseert G.A.N.G. maandelijks SALON G.A.N.G. met lezingen, presentaties, voorstellingen, kleine exposities, zang en dans verzorgt door lokale kunstenaars en artiesten.

De organisatie van G.A.N.G. bestaat uit twee personen. Ook heeft de stichting een tentoonstellingscommissie bestaande uit zeven personen.

Interart

De missie van Interart is om met multidisciplinaire kunstprojecten te werken aan nieuw cultureel burgerschap dat bijdraagt aan identiteitsvorming en sociale cohesie. Interart richt zich verder op ontmoeting van culturen en disciplines en het kweken van wederzijds begrip en respect door middel van de kunsten.

Interart heeft de afgelopen jaren door heel het land methodieken ontwikkeld. Ook voor Arnhem heeft Interart een bijzonder aanbod ontwikkeld gericht op ontmoeting en begrip. Kleur van de Nacht is het jaarlijks kunstfestival in het Sonsbeekpark in Arnhem dat in 2009 voor de vijfde maal plaatsvond. Verder stond 2008 in het teken van Nieuw Cultureel Burgerschap. Landelijk werden werkconferenties gehouden in vier grote steden; workshops op scholen, kunstacademies en bij diverse instellingen; uitgave van twee boeken; zeven afleveringen van de jongerentalkshow Creative Citizens; interviews met de burgemeesters van acht Nederlandse steden.

Stichting Interart heeft twaalf personen in dienst en maakt gebruik van een groep van 200 tot 500 freelancers die op projectbasis werken.

OPA

De Stichting Ontwerp Platform Arnhem (OPA) is op 27 mei 2004 opgericht als een netwerkorganisatie en stelt zich ten doel alle partijen samen te brengen die zich vanuit uiteenlopende invalshoeken professioneel met het ontwerpvak bezighouden.

OPA maakt veel gebruik van vrijwillige inzet. De betaalde capaciteit is 0,2 fte. Het bestuur telt vier personen. OPA heeft tevens een Raad van Advies.

OPA zette zich voor een presentatieruimte in de stad en als aanspreekpunt voor de ontwerpbbranche, de sector vormgeving en de vormgevers.

Plaatsmaken

Doel van Plaatsmaken is om beeldend kunstenaars hun werk te kunnen laten produceren. Plaatsmaken vormt de schakel tussen idee en product. Plaatsmaken is een plek voor innovatieve ideeën en plannen van kunstenaars. Met de traditionele grafische ateliers en het nieuwe computeratelier biedt het kunstenaars de mogelijkheid te experimenteren in traditionele en in digitale technieken. De afgelopen jaren is Plaatsmaken voor kunstenaars én vormgevers in de regio (en ook daarbuiten) een belangrijke faciliterende organisatie geworden.

Kernactiviteit van Plaatsmaken is het verzorgen van producties voor kunstenaars: Verder worden jaarlijks zes tot tien presentaties georganiseerd.

Voorwaarde voor een presentatie is altijd dat hier een productie aan vooraf gaat. Daarnaast wordt circa tweemaal per jaar een tijdschrift uitgeven (oplage ca. 1.500) gericht op omgeving Arnhem.

De organisatie van Plaatsmaken telt 3,0 fte. Verder wordt veel gewerkt met vrijwilligers en parttimers.

SLAK

Stichting SLAK stelt zich ten doel het beheren van atelier en atelierwoningen voor kunstenaars en het bevorderen van de beschikbaarstelling van deze ruimten voor kunstenaars, alles in de ruimste zin van het woord.

De organisatie telt 7,0 fte en vijftien vrijwilligers. De Raad van toezicht bestaat uit negen leden.

SLAK werkt niet alleen in Arnhem, maar ook in de rest van de provincie.

Naast atelierbeheer organiseert SLAK ook activiteiten zoals atelierroutes en het beschikbaar stellen van gastateliers. In de Focus periode is SLAK gefuseerd met de atelierstichting van Nijmegen.

TAPE

TAPE staat voor verbinden, improviseren en experimenteren. En: als het tijd is voor wat anders, kan tape ook weer worden weggehaald. TAPE verwoordt de tijdelijkheid van de locatie en de dynamiek van het concept. Daarnaast is tape ook een vaak toegepast hulpmiddel in de moderne kunst en associeert het makkelijk met film, muziek en theater. TAPE is een projectnaam. Zodra een nieuwe, vaste huisvesting is betrokken, krijgt het initiatief een nieuwe naam. Een nieuwe locatie, het permanente karakter daarvan en uitgebreidere mogelijkheden creëren een andere soort omgeving. Op het moment dat de nieuwe ruimte beschikbaar komt, verhuist het concept en vervalt de

naam TAPE.

Bij de voormalige locatie werden activiteiten georganiseerd, zoals exposities, filmvertoning, lezingen, eindexamenexposities van ArtEZ, voordracht door dichters. De frequentie van de activiteiten ligt rond eens per twee weken. TAPE heeft de ambitie om een verzamelplek te zijn voor avant-gardistische kunst en kunstenaars en te beschikken over een presentatieruimte. TAPE doet dit vanuit een behoefte uit de stad.

Bijlage 5 Fonds Cultuur 2005 – 2008

Overzicht Fonds Cultuur - 1e ronde 2005

Tabel 5.1 Gehonoreerd 1^e ronde 2005

Aanvrager	Project	Bedrag
St.Grafisch Centrum/PlaatsMaken	Kunst per strekkende meter	5,000
SLAK	Jubileumfeest	5,000
St.Grafisch Centrum/PlaatsMaken	VINEC	5,000
OPA - Ontwerp Platform Arnhem	Ontwerpcafe	2,000
St Kunstruis	Het Paradijs	1,000
Stichting Beleven	Kunst te Water	5,000
St. Beeldend Danstheater TELDER	Blauwbaard	5,000
Stichting Rhythm of Reason	Live for life festival	5,000
St. Arnhem Band (scouting)	Jubileumconcert in Musis Sacrum	3,612
St. Arnhems Oorlogsmuseum	Educatief project Scholieren '40 -'45	1,790
De Plaats	MAAKbet	5,000
St. Door het oog van de Hond	Liefde in de Nacht	2,500
Productiegroep Komma 4	Torenhoog	3,000
St. Woeste Weduwe	Woeste weduwefilmfestival	200
Stichting POEHAA	Clownsfestival	2,500
Bureau Theaterprojecten	Amazone	5,000
		€ 56.602

Tabel 5.2 Afgewezen 1^e ronde 2005

Aanvrager	Project
Het Wilde Oog	Gerrit & Corrie
Stichting Kunst & Milieu	Verborgten Krijgers
Stichting Art by Empee	Buiten Binnenland
Stichting Cultuurherberg De Legende	Temporary Spaces
Stichting ICOJ	Mystieke Dans
Detmar	Concertserie Kamermuziek
Stichting Planet Rock	Hip hop in School
Toonkunst Arnhem	Concert in Musis Sacrum
SWING	For You(th)
Vereniging Kipro	Vele passies Kleurenblind
Crescendo Elden	Crescendo meets Bass&Brass
PONA - Popmuziek	3voor12/Arnhem-Nijmegen
Wijkvereniging Burgemeesterswijk	Burgemeesterswijk Bewonderd
Philharmonie Gelre	Russische Romantiek
Stichting Loesje Internationaal	Ons stad
Kim van der Heiden	Wijken voor de Kunst
Introdans	ART MOVES
Theaterstichting OOIT	Anders Samen
Bezoekerscentrum Sonsbeek	Paren in Sonsbeek

Overzicht Fonds Cultuur - 2e ronde 2005

Tabel 5.3 Gehonoreerd 2^e ronde 2005

Aanvrager	Project	Bedrag
Ontwerp Platform Arnhem	project 33, mode ronde tafel	2,000
Stichting InterArt	Nieuw Cultureel Burgerschap	5,000
Artez	Mixed Emotions	5,000
De Bibliotheek Arnhem & Het Domein	Boem Paukenslag, Het Arnhems	
voor kunst en cultuur	Boekenbal	2,995
Het Huis van Puck	Theaterinspiratiedagen: De Zaal in	1,000
Het Huis van Puck & theater Hartenbloed	'The House of Yes'	3,300
Liszt Ferenc chorus	In de ban Liszt	1,000
St. UpperCut - Walking Faces	Je schrijft woorden onder mijn huid	1,600
St. Vrienden v.d. kerk te Rozendaal	Mozartcyclus 2006	1,000
Stichting Beleven	Door de voordeur	5,000
Stichting Binnenstadsmanagement	Land in Zicht 2006 (Turkije)	5,000
Stichting De Plaats	Ten Voorstelling	5,000
Stichting 'n avond in 'de Bazel'	n avond in 'de Bazel'	1,000
Stichting Where & What	Lopende Band	5,000
Stichting Woeste Weduwe	Woeste Weduwe Filmfestival	1,440
	Wat vertelt mijn lichaam en wat ben ik	
Toneelgroep Persona Non Grata	nog meer	1,550
Theaterstichting OOIIT	Project Anders Samen	5,000
		€ 51.885

Tabel 5.4 Afgewezen 2^e ronde 2005

Aanvrager	Project
St. Interart	BK 026
Kunstmarkt Arnhem	Kunstmarkt op het Jansplein
Theateratelier Het Wilde Oog	Diva's, Romeo's & Julia's
Bezoekerscentrum Sonsbeek	De ijskelder van de baron
Bijan Seylsepour	Vroeger wordt nooit meer nu
Bureau Les Yeux revants	afstudeerproject
C. Braakhuis	Kijk mij nou
DP Productions	Arnhem goed Latin
Gelders Archief	Fotoboek Emmy Andriesse
GOOG	Classic Idols
GOOG	Muziektheaterweekend
Gospelkoor Desire	Voices 2005
Guus Tangelder Bigband	Sintprovisatie
St. Beleven	Gekleurde Muziek
St. Dosti	Baithak Gana festival
St. Dosti	Vrouwenmuziekfestival
St. Esther	Chitty Chitty Beng
St. Joy-Acts	De superuitvinding van Professor Poef
Stichting AIO Buitenland	Concertreis Roemenië
wijkcentrum Symfonie	4 real (videoclip)
Yvonne de Ridder	CA-RS-06

Overzicht Fonds Cultuur - 1e ronde 2006

Tabel 5.5 Gehonoreerd 1^e ronde 2006

Aanvrager	Project	Bedrag
Stichting Kresse Strips Arnhem	Hommage H.G. Kresse	4,000
Stichting Beleven	Kunst in de Kleedkamer	3,979
Buurtcentrum de Snuffelpaal	Muziekoptredens kinderen Presihaaf	1,500
Stichting Douk-Douk	Heerlijkheid Meinerswijk -kiss of life-	4,000
St. Spinsel i.o.	De Kinderkunstfabriek Gelderland	4,000
Stichting CompActLab	Oproer 1783	4,000
Productiegroep Komma4	Zondagsservies	2,000
Stichting Straatleven	Zigeunerfestival Arnhem 2006	3,000
Stichting Open Monumentendag Arnhem	Open Monumentendag 2006	3,850
Stichting LaVa	GULA	4,000
Stichting Theaterprojecten	1000 + 1 nacht	4,000
Joyce Bloem	Buiten Het Boek	4,000
Stichting Theater Overdag	Vrede'	4,000
Kulturraum Niederrhein e.v.	Niederrheinische Musikh Herbst	500
Stichting Marsyas Concerten	Concertserie in de Waalse kerk	2,500
dAcapo - ArtEZ	De Stenen Gast	4,000
		€ 53.329

Tabel 5.6 Afgewezen 1^e ronde 2006

Aanvrager	Project
Stichting InterArt	HipHop kwadraat
Stichting InterArt	Creative Citizens
Kunst in de Markt.	Kunst in de Markt. Kortweg KIM
Stichting Wijken voor de Kunst	Wijken voor de Kunst
De Witte Watermolen	Informatiemateriaal de Witte Watermolen
Van Rijn Muziek	Onmogelijke liefdes(tocht)
Gospelkoor Desire	Voices 2006
Dansstichting i.o.	Tobben
Stichting Charivari	Charivari Festival 2007
E van Schaaik VS Productions	The phantom of the Cinema
Het Huis van Puck	Pucks Seizoensopening 2006
Stichting PONA	Club 3 voor 12 / Arnhem - Nijmegen
Gelders Archief	Festival Gelderland 1900 - 2000
Muziekvereniging Groot Malburgen	Muziektrffen Malburgen

Overzicht Fonds Cultuur - 1e ronde 2007

Tabel 5.7 Gehonoreerd 2^e ronde 2006

Aanvrager	Project	Bedrag
ArtEZ hogeschool voor de kunsten	Product Design Diversity	5,000
Stichting Beleven	Tree Art	5,000
Gelders Opera- en Operette Gezelschap	Goyescas en Granados	2,000
De Plaats Muziektheater Arnhem	De man die aan het leven hechtte	5,000
Stichting de KOM-pagnie / De Geheime	Het moment waarop we niets van	
Goudvis	elkaar wisten	5,000
3C Uitgeverij	Van Tulp tot Literatuur	2,000
Iraakse Club	Iraakse Folklorische Muziek	4,000
Orkest De Ereprijs	Boxing Poesjkin	5,000
Lorenzo Borella Gif.t	XS (red)	5,000
Theatergroep OOIT	In de Buurt	5,000
Stichting Theater Lumiere	POESJKIN, de Krekel, ROMANOV	5,000
New Association	Confrontation	5,000
Stichting de KOM-pagnie	Levenskunst	1,100
		€ 54.100

Tabel 5.8 Afgewezen 2^e ronde 2006

Aanvrager	Project
Stichting Art Attack	Nacht van de dans
Arnhems Jazzgenootschap	concertserie Verheyden
Niels Breman	The rock-a-billy arts expo
Niels Breman	backline -the stage
Projectorkest Utrecht	concertserie
Stichting Walking Faces	Huis - mimevoorstelling
Toonkunst Arnhem	Hohe messe
Stichting Salamtactiek	Met een piano naar zee
Parkstraatgemeente	Theaterproductie De schepping
Nocturne	Voet aan de grond
De Kompagnie	Het Arnhems Theaterlab
Huis van Puck	Previewdag

Overzicht Fonds Cultuur - 1e ronde 2007

Tabel 5.9 Gehonoreerd 1^e ronde 2007

Aanvrager	Project	Bedrag
St. SLAK	Atelierportretten	3,000
Sociale Bouwstenen Presikhaaf	Buurtbanken	5,000
st. TIK	Theater kinderziekenhuizen	1,900
Mwork-s	Uit in Arnhem	2,000
Leth Dansant	Voorstelling Leth Dansant	2,000
Colline Theater Producties	Eigen Zin	5,000
St Kruislicht i.o.	Stabat mater	5,000
Kunstenlab	Aanzet	3,000
Vocaal Ensemble Capella Islana	Ruimte voor overvolle hart	2,000
St. Beleven	Klavertje Vijf	5,000
St Theater Overdag	Door jou	5,000
St. Uppercut	Talkingman talkingwoman	1,600
St Longen en Tongen	Huiskamermuziek	1,000
St Cappella ad Fluvium	La France	2,000
Het Domein	Vuurvliegen	5,000
St Theaterprojecten	Kus Kus	5,000
		€ 53.500

Tabel 5.10 Afgewezen 1^e ronde 2007

Aanvrager	Project
MMK	Project '7-2'
St. Kunst in de markt (kim)	KIM
St i.o. Sonsbeek Shooting	De vergeten executie
St. Beleven	Beat Bus
St. Popwaarts	Popronde
Ray Chandar	Along came a breeze
Best Made Company	Gelderland danst
Koor All Friends	Jong Belegen
St Rock en Rolst.Prod	Video en multimedia
Gospelkoor Voices	Raise your voices
CNME	Fototentoonstelling
St AanZ	serie Theatervoorstellingen
Charlotte C.S. Rulkens	Meanderweek
Vereniging PresikGaaf Arnhem	Parkmanifestatie 2007
St Passionate	Write Now
st. Dansstorm Oost	Some/where
St. Beleven	Gamen
St. Beleven	Hip Hop Halte

Overzicht Fonds Cultuur - 1e ronde 2007

Tabel 5.11 Gehonoreerd 2^e ronde 2007

Aanvrager	Project	Bedrag
Ontwerp Platform Arnhem	Nacht van het Ontwerp	5,000
Stichting SLAK	SLAK Gilde	5,000
MMKA (Historisch Museum)	Wandelroute + Sonsbeek 10	5,000
Het Nederlands Watermuseum	Zandsculpturen bouwen	5,000
St. Sonsbeekfestivals/ Capella Islana	Extra Virgine	5,000
Orkest De Ereprijs	Het Levenslied	5,000
Stichting Meet my Street	Meet my Street @ Grandeur	5,000
Bureau Stel	Cultuurpaleis Grandeur	5,000
Huis van Puck/Hartebloed	Bound	4,150
Stichting Beleven	Soccer dance	2,250
Muziektheater De Plaats	Knekelman en de terroristen	7,500
Stichting Theaterprojecten	Sprookjesfestival	5,000
		€ 58.900

Tabel 5.12 Afgewezen 2^e ronde 2007

Aanvrager	Project
Stichting Plaatsmaken	Boekenweekgeschenk + pocket
Stichting Interart	Pilot WijkTV
Jens van Daele	Sloth
St. War Requiem Bridge tot the future	Mensen!
Theaterproductiehuis Colline	Gelul
Niek Michel	De Grandeur van mensenwerk
Toneelgroep Dapper	Theaterproject Kolumbus
GOOG	Luisa Miller
Stichting Beleven	Wens Venster
Circus Poehaa	Icarus the Flying Man
Huis van Puck/Hartebloed	Bound
Stichting Projektorkest Utrecht	Concertserie
Huis van Puck/Carolijn Leisink	Cactus 1
El Ele	Dans weekend
Capella	Drobisch
AFM	Jubileum Rijnhalfestival
Theaterstichting OOIIT	Bruine Ogen
Stichting Selexyz debuutprijs	tournee genomineerde schrijvers
Edu-Art Gelderland	Kikker en het podiumplan
Prodesse ConAmur	Arnhemse meisjes
Hanco Kolk	Stripprijs en werkbeurs (4)
Historische Kring Elden	boek ter gelegenheid 25-jarig jubileum
Fotokring Arnhem	Fotowedstrijd Living Statues
Said Achouti	Benefietconcert

Overzicht Fonds Cultuur - 1e ronde 2008

Tabel 5.13 Gehonoreerd 1^e ronde 2008

Aanvrager	Project	Bedrag
Stichting Popmart	Tape	5,000
Vereniging GBK	Klein Paradijs	4,625
Stichting 008	Arts & Music festival	5,000
St Vrienden van Paulus de Boskabouter	Beeld Paulus de Boskabouter	5,000
Olga Lozeman	Ballroom theaterfestival	5,000
Stichting Beleven	Soccer Dance	2,250
AVAZ	Leroy Anderson festival	5,000
Stichting voor de Wind	Festival voor de Wind	5,000
Longen en Tongen	Blub Blub	1,000
Philharmonie Gelre	Herfstwind	1,775
Vrouwenkoor Klankkleur	Faust II	550
Stichting Uppercut Walking Faces	De voortgang van de mens	4,300
Vereniging Loesje	Een vlinder in de winter	5,000
Theaterwerkplaats De Zaal	Rock and Rollfestival	5,000
		€ 54.500

Tabel 5.14 Afgewezen 1^e ronde 2008

Aanvrager	Project
Stichting Slak	General meeting Resartis
MMKA	Kauwgomkunst
OPA	Arnhemse nieuwe
Thamgidi Foundation	IFAA 08
Stichting Beleven	Kunst op het Plein
Stichting Sangre de Fuego	El misterio de la luna
Compactlab	Wachtkamer
De geheime Goudvis	Het Orakel
St. Muziek Biënnale Niederrhein	Muziek Biënnale Niederrhein
RK de Wijngaard	Jubileumboek Katholieken
Domein voor Kunstkritiek	De kwaliteit van Sonsbeek
Theaterwerkplaats De Zaal	Kabinet Berline
Zefanja	In the picture
Stichting vrienden van H. Milder	Boek oeuvre H. Milder
Nulti Mational	Ode aan mei 1968
VU Amsterdam	Biografie wethouder Smeenk
Stichting Arnhem Bevlogen	Hollands spektakel
Stichting Arnhem Bevlogen	Arnhem Starbeach
Stichting Arnhem Bevlogen	Fountains of Arnhem
Stichting Theater Overdag	Vrede
Colline	U bent mijn moeder
Stichting Powerplay	Vertrouwen
St VKprobURo	Jong, vrij , kunst tijdens Sonsbeek
Theaterschool Grote Broer	Pepernotencircus
Stichting Beleven	kunstclub Geitenkamp
Stichting Beleven	7 schoonheden van Geitenkamp
Stichting Beleven	Ballonnen en vliegerfestijn
Stichting Arnhem Bevlogen	Freefall festival
Studievereniging Cre-aid	Je reve de grandeur
Kultuurhuis Bosch	Veel Arnhemse meisjes
Theatergroep Drift	De grijze zone
Stichting vriendenkring Neuengamme	Ramp in Lubecker bocht
W. Verberkt/cinema film	Verzoek om sponsoring
Stichting Rijnfestival	Oude muziekfestival

Overzicht Fonds Cultuur - 2e ronde 2008

Tabel 5.15 Gehonoreerd 2e ronde 2008

Aanvrager	Project	Bedrag
AMB/ Suze May Sho	Maison des poupées	5,000
AMB/ Ties Princen en Lenneke Wispelwey	De Princen van Wispelwey	5,000
Stichting Beleven	Wijken in Mode	5,000
AMB/ Bastiaan Franken	Undo	4,455
Buro Breedtekunst	Inside Out	5,000
AMB/ Martin van den Oever	Shaped in Space	4,500
Gift	Music for the Millions	5,000
Colline	Aftakir	5,000
Stichting Beleven	Oostcultuur	5,000
Stichting in Principio	Ophelia	5,000
De Plaats	Ik ben Ophelia	5,000
Stichting Yamaar	Hoogte 80	500
		€ 54.455

Tabel 5.16 Afgewezen 2^e ronde 2008

Aanvrager	Project
Telder	Onder de Tafel
Storyville Jazzclub	Jubileum
Cultuurhuis Bosch	Muziek en Mode
Stichting Straatleven	Salsa en Zouk Sonsbeek
SIZA dorp groep	Wizard of oz
Jazz Arnhem	Concert Pierre Courbois
Projectkoor Gelderland	Stormwind en Lichtvleugel
AFO	Jubileum
BSUR	Optreden
Stichting Teken mijn Verhaal	Verhalen van geluk
Oostra	Beeldenroute
Dhr. N. Keuning	Biografie Johnny van Doorn
Karin Terwisse	Sprookjesfestival 2009
Hotel Bosch	Arnhemse wijsjes